Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 283 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 — (Ն. Տ.) 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ — 6 ՐԷՊԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1302

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՅՄԱՆ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ։ Երկու անգամի համար 2 զուրուշ է։ Աւելի անգամներու համար զատ տակաւորութիւն կը լայ։

Ձեռագրաց վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Ֆոռատունկեան խան։

Իսկ գաւառներէն հեռագրեալ հաղորդեալ

{ دلوادا } خانده نورادونكيان درعليه ده غلطه ده

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeüy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթ 200
»	»	Վեցամեայ	»	» 100
»	»	Եռամեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամեայ	»	» 120
»	»	Եռամեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամեայ	»	 28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Ծանուցմունք կընդունուին

ԻՍԿԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ

գործակալութեան մէջ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Պատրիարքական ընտրութիւնէն յետոյ Ազգային Ժողովը պարտի զբաղիլ Էջմիածնի Կաթողիկոսական խնդրով։ Կը յուսանք թէ Ազգային Ժողովը բաւական ժամանակ պիտի դնէ խնամով քննելու համար զայս խնդիր, և որ եւ իցէ կարեւոր խորհուրդ կամ տեսութիւն մի կողմ թողուլ չպիտի պարտաւորի այն անձերուն պատրաստակաւ թէ «ժամանակ կը պակսի այլ եւս»։ Երկու տարիէ ի վեր բաց կը մնայ Էջմիածնի խնդիրն, և ստուգիւ մեծ ամօթ կը լինէր եթէ վճռական ժամուն հապճեպով գործել հարկադրուինք։ Ժողովրդային առած մը, որ շատ կը պատշաճի կաթողիկոսական խնդրոյ մէջ բըռնուած ընթացքին, կ'ըսէ թէ «Վաղէն օգուտ չունի. պէտք է ժամանակին ճամբայ ելնել»։ Մեք եւս, եթէ կ'ուզենք կարեւոր իրաւունք մը փրկել և ծանրակշիռ պարտականութիւն մը կատարել, զոր Ազգն, Եկեղեցին և Սահմանադրութիւնը դրած են մեր վրայ, պէտք է որ ժամանակին գործի սկսինք, ժամանակին կազմենք մեր միտքեր, և ի դէպ ժամու տանք և գործադրենք մեր որոշումի։

Կաթողիկոսական խնդրոյ առթիւ ուղղակի կամ անուղղակի երեք որոշ խնդիրներ պիտի ներկայանան Ազգ. Ժողովոյ նկատառման։ Ասոնք են.

Ա. Պալաժենիոյ խնդիրը.

Բ. Ամենայն Հայոց Հայրապետին ընտրութեան եղանակի խնդիրը.

Գ. Թուրքիոյ գաւառաց Հայերուն ասոյն ընտրութեան մասնակցելու խնդիրը։

Առաջին խնդիրն այս տարի և անցեալ տարի բաւական զբաղեցուց Ազգ. Ժողովին, որ ձեռնհաս Ծանձնաժողովոյ մը միջոցաւ քննութեան առաւ այդ ռուսական Կանոնադրութիւն, և եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ դրած ակցութեամբ՝ պատրաստեց Ծրագիր մը, որուն համեմատ պէտք է փոփոխի Պալաժենիան, Ազգին ընդունելի կարենալ լինելու համար։

Երկրորդ խնդիրն եւս անցեալ տարի և այս տարի ջերմ վիճաբանութեանց առիթ տուաւ, և ի վերջոյ Ազգային Ժողովն ընդունեց Թուրքիոյ Հայոց համար մասնակցութեան աւելի բանաւոր և աւելի արդար եղանակ մը, որ առանց չերեղրու Սահմանադրութենէն՝ գոհացուցիչ կուտայ Ռուսիոյ Հայոց արդար պահանջմանց։

Երրորդ խնդիրն յուզուեցաւ Ազգային Ժողովոյ մէջ, բայց տակաւին վիճաբանութեան կամ երկար խորհրդակցութեան մը նիւթ չեղաւ։ Թուրքիոյ Հայոց քանի մը գաւառներ այս դարձեան կաթողիկոսական ընտրութեան ուղղակի մասնակցելու փորձ փորձած էին, հեռագրեր քաշելով առ Սինոդն, և ռուս կառավարութիւնը պահանջած էր Սինոդէն որ երբ Թուրքիոյ գաւառները Կաթողիկոսին ընտրութեան համար ուղղակի դիմեն յէջմիածին, Սինոդն ամեն դիւրութիւն տայ նոցա և քաջալերէ այսպիսի ձեռնարկներ։ Արդ, Թուրքիոյ Հայոց Երեսփոխանական Ժողովն և Վարչութիւնը պէ՞տք է թոյլ տան որ գաւառներն այսպէս ուղղակի հաղորդակցին Էջմիածնի հետ։—Խնդիր մ'է այս, որ քննել կ'արժէ, ո՛չ միայն անցեալին այլ նաեւ ապագային նկատմամբ. զի այն գաւառներ նոյն փորձերն առաջիկայ ընտրութեան առթիւ եւս կրկնել պիտի ուզեն թերեւս։ Այս գաւառային ձեռնարկներու վրայ հարցում մ'ալ ուղղուեցաւ Ազգ. Վարչութեան, որ անշուշտ պատասխան պիտի բերէ, և այս կերպիւ Երեսփոխանական Ժողովը պիտի պարտաւորի քննել Թուրքիոյ գաւառաց մասնակցութեան իրաւունքի խնդիրն եւս։

Աւարտ՛ել, ըստ մեր տեսութեան, այս երեք կարգի խնդիրներ են զոր Ազգ. Ժողովը պարտի ձեռք առնուլ, վերջնական որոշում կամ լուծում մը տալու լուրջ առաջադրութեամբ։ Ա. բ-ենք Կաթողիկոսական խնդրոյ այս զանազան մասանց վրայ իւր կարծիքներն աւելի կամ նուազ մանրամասնութեամբ հրատարակած է արդէն, և հիմա նոր գաղափար մը չունի բացատրելու։ Ա.յնու հանդերձ, օգտակար կը դատենք անգամ մ'եւս զատ զատ աչքէ անցունել այդ երեք խնդիրներ, և քանի մը դիտողութիւններ և առաջարկներ մատուցանել Տեարց Երեսփոխանաց նկատողութեան։

Սկսինք ուրեմն առաջին խնդրէն։

Ա.

Թուրքիոյ Հայք կրնա՞ն ընդունիլ Պալաժենիան, և՝ եթէ պատճառներ ունին չընդունելու այդ Կանոնադրութիւն՝ ի՞նչ միջոցաւ յոյս կրնան ունենալ օր մը Պալաժենիոյ վերաքննութիւն ձեռք բերելու։—Նախ պէտք է քանի մը խօսք ըսենք այս երկու կէտերու վրայ։

Ըստ մեզ, այն պատճառներ որով Թուրքիոյ Հայք չեն կրնար հաւանիլ Պալաժենիոյ, այ՛նչափ զօրաւոր և հիմնաւոր են, որ տարիները չեն կրնար անոնց ոյժը տկարացնել, ո՛չ ալ անոնց կարեւորութիւնը բառնալ։ Եթէ Թուրքիոյ Հայք ցարդ չեն հաւանած իրրեւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ օրէնք նըկատելու Պալաժենիան, այ՛նպիսի բանաւոր պատճառներով պարտաւորուած են այսպէս վարուիլ, որ հիմա կամ այսուհետեւ չեն կրնար յետաչրջում մ'ընել։

Հանգամանքս յիշենք այդ պատճառներ։

Նախ. Թուրքիոյ Հայք չեն կրնար ընդունիլ որ օտար Տէրութիւն մը օրէնք տայ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյն։ Ասոր օրինակն անցելոյն մէջ չէ տեսնուած, և խառնաշփոթ ժամանակներու մէջ օտար Տէրութեանց եկեղեցական ոտնձգութեանց դէմ Ազգը միշտ բողոքած է։ Հայք իրաւունք ունին կարծելու թէ իրենց Եկեղեցւոյն գործերն անկախօրէն կրնան վարել առանց որ և է մէկ Տէրութեան՝ որուն հպատակ են՝ շահուց կամ օրինաց դպչելու։ Ռուսիոյ Կայսրն, որ արդէն ուրիշ Եկեղեցւոյ մը —Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ— պաշտօնական Պետն է, ո՛չ պէտք ունի ո՛չ ալ իրաւունք՝ հպատակ ոչ-օրթոտոքս ազգի մը Եկեղեցւոյն ներքին գործոց խառնուելու և անոնց վրայ օրէնք դնելու։ Ստուգիւ, ամեն Տէրութիւն պարտի հոգատանիլ որ եկեղեցական պատրուակի ներքեւ իւր ներքին կամ արտաքին խաղաղութեան դէմ դաւեր չնիթուին։ Բայց, նախ, պատմութեան մէջ օրինակը չկայ բնաւ որ Հայ Եկեղեցին այսպիսի դաւերու պատսպարան եղած լինի, կամ մասնաւորապէս ռուս կառավարութիւնն այսպիսի կասկած մ'ունենալու իրաւունք ստացած լինի։ և երկրորդ, կարելի է Տէրութեան ներքին և արտաքին խաղաղութիւնն ապահովելու միջոցներ ձեռք առնուլ, առանց բնաւ պետական օրէնք մը տալու այս կամ այն Եկեղեցւոյ ներքին վարչութեան։

Արդ, դնելով այն անժխտելի ըսկզբունք թէ, օտար Տէրութիւն մը իրաւունք չունի Հայոց Եկեղեցւոյն օրէնք տալու, Թուրքիոյ Հայք կը յարին, նոյնչափ իրաւամբ, թէ Պալաժենիոյ ներքին գործոց խառնուելու և անոնց վրայ օրէնք դնելու։ Ստուգիւ, ամեն Տէրութիւն պարտի հոգատանիլ որ եկեղեցական պատրուակի ներքեւ իւր ներքին կամ արտաքին խաղաղութեան դէմ դաւեր չնիթուին։ Բայց, նախ, պատմութեան մէջ օրինակը չկայ բնաւ որ Հայ Եկեղեցին այսպիսի դաւերու պատսպարան եղած լինի, կամ մասնաւորապէս ռուս կառավարութիւնն այսպիսի կասկած մ'ունենալու իրաւունք ստացած լինի։ և երկրորդ, կարելի է Տէրութեան ներքին և արտաքին խաղաղութիւնն ապահովելու միջոցներ ձեռք առնուլ, առանց բնաւ պետական օրէնք մը տալու այս կամ այն Եկեղեցւոյ ներքին վարչութեան։

Արդ, դնելով այն անժխտելի ըսկզբունք թէ, օտար Տէրութիւն մը իրաւունք չունի Հայոց Եկեղեցւոյն օրէնք տալու, Թուրքիոյ Հայք կը յարին, նոյնչափ իրաւամբ, թէ Պալաժենիոյ վերաքննութիւն ձեռք բերելու։—Նախ պէտք է քանի մը խօսք ըսենք այս երկու կէտերու վրայ։

Ըստ մեզ, այն պատճառներ որով Թուրքիոյ Հայք չեն կրնար հաւանիլ Պալաժենիոյ, այ՛նչափ զօրաւոր և հիմնաւոր են, որ տարիները չեն կրնար անոնց ոյժը տկարացնել, ո՛չ ալ անոնց կարեւորութիւնը բառնալ։ Եթէ Թուրքիոյ Հայք ցարդ չեն հաւանած իրրեւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ օրէնք նըկատելու Պալաժենիան, այ՛նպիսի բանաւոր պատճառներով պարտաւորուած են այսպէս վարուիլ, որ հիմա կամ այսուհետեւ չեն կրնար յետաչրջում մ'ընել։

Հանգամանքս յիշենք այդ պատճառներ։

Նախ. Թուրքիոյ Հայք չեն կրնար ընդունիլ որ օտար Տէրութիւն մը օրէնք տայ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյն։ Ասոր օրինակն անցելոյն մէջ չէ տեսնուած, և խառնաշփոթ ժամանակներու մէջ օտար Տէրութեանց եկեղեցական ոտնձգութեանց դէմ Ազգը միշտ բողոքած է։ Հայք իրաւունք ունին կարծելու թէ իրենց Եկեղեցւոյն գործերն անկախօրէն կրնան վարել առանց որ և է մէկ Տէրութեան՝ որուն հպատակ են՝ շահուց կամ օրինաց դպչելու։ Ռուսիոյ Կայսրն, որ արդէն ուրիշ Եկեղեցւոյ մը —Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ— պաշտօնական Պետն է, ո՛չ պէտք ունի ո՛չ ալ իրաւունք՝ հպատակ ոչ-օրթոտոքս ազգի մը Եկեղեցւոյն

այժմ զբաղեալ է խմբագրելու ծանուցագիր մը, որ կը պարունակէ Բ. Դրան առաջարկներն անգլօ-թուրք հանձնաժողովի մը համար ի մասին Եգիպտոսի։

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱ. Պրանսպարի թղթակիցն ի Գահիրէ կը պատմէ խօսակցութիւն մը զոր ունեցած է Եգիպտոսի Նախարարապետ Նուբար փաշայի հետ։ Ընդհանուր Պարտուց Միջազգային Ցանձնաժողովին կողմէ Եգիպտական կառավարութեան դէմ բացուած դատին մէջ Ալեքսանդրիոյ Միջազգային Դատարանին տուած վճռոյն վրայ խօսելով, Նուբար փաշա ըսեր է. «Իմ կարծեցեալ, Դատարանին վճիռն անհամաձայն է Պարտուց Կարգադրման Օրէնքին ոգւոյն իսկ։ Այդ Օրէնքի նպատակն էր թոյլ չտալ որ պաշտօնատարք Պեռուիեան դրամն խոնջիլ փաշայի քսակը լցնէին։ Բայց դժբախտաբար, Օրէնքն այնպէս խմբագրուած է, որ Ընդհանուր Պարտուց Ցանձնաժողովին իրաւունք կուտայ ի դատ կոչելու այն պաշտօնատարներ իսկ որք Նախարարութեան հրամանաց համեմատ կը շարժին։ Մինչեւ որ այդ Օրէնք չվերաքննուի և չփոփոխի, ինքզինք յարգող ո՛չ մէկ պետական մարդ պիտի ուզէ նախարարապետի պաշտօնն ընտանձնել Եգիպտոսի մէջ։» — Խօսելով Ռուսիոյ և Գերմանիոյ ձեռնարկին վրայ, որք կ'ուզեն անդամ ունենալ Ընդհանուր Պարտուց Ցանձնաժողովին մէջ, Նուբար փաշան ըսեր է. «Ազգով պիտի վերահաստատի օտար Քանրքին, որ, Խափին պատճառն ու ազդեցութիւնը կորսնցնելով, պատճառ տուաւ Արաբիի ապստամբութեան։ Այսքար Խափին և նորա Նախարարաց ազդեցութիւնն և իշխանութիւնը կը պահուին չնորհիւ Ներկայութեան անգլիական զօրաց, բայց ի՞նչ պիտի լինի եթէ անդամ մը քաշուին երթան այդ զօրքեր։ Մեր իշխանութիւն նոնչափ ոչինչ պիտի լինի յայնժամ որչափ էր յառաջագոյն։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Պերլին, 17 դեկտ. Երեկ մանրակրկիտ խուզարկութիւնք եղան բոլոր զօրանոցներու մէջ։ Կը փնտռուէին ընկերվարական տեսակներ և յայտարարութիւններ, որք վերջին օրերս բաշխուած են զերմանացի զօրաց մէջ, զանոնք եւս շահելու համար ընկերվարական դատին։ Կառավարութիւնը գաղտնի կը պահէ խուզարկութեանց արդիւնքը։

—Պիսմարք իշխանին թերթը, Նոր Տայչ Անկէմայնէ Զայտունգ, խօսելով Երեսփոխանաց ժողովոյն վերջին անհնազանդութիւնի վրայ, կ'ըսէ թէ Ռամվարարանք, Ընկերվարականք և Կեդրոնականք-Կամբոլիկք, զերմանական Կայսրութեան մեծաւոր հիմնադրին (Պիսմարքին) դէմ իրենց ատելութենէ թելադրուելով, քաղաքակրթ աշխարհին տուին տեսարան մը, որ ուրախութեամբ պիտի լնու նոցա սիրտերն որք կ'ուզեն նեռնացած տեսնել Գերմանիոյ սասն։ Այդ քուէարկութիւն անշուշտ պիտի ներգործէ հանրային կարծեաց վրայ, ցոյց տալով թէ կուսակցական ոգին որ աստիճան պիտի սպառնար Հայրենեաց մեծութեան, եթէ Նախարարապետին երկաթեայ ձեռքը զսպած չլիներ։

ԻՏԱԼԻԱ. Հռոմէ կը հեռագրուի առ Տելլ Նէ՝ թէ Իտալիա որոշած է ընդարձակել իւր տիրոյթներ Կարմիր ծովու եզերքոյ վրայ, և թէ իւր այս խորհուրդ արժանացած է անգլ. կառավարութեան հաւանութեան, որուն հետ Իտալիա եղիպտական խնդրոյ նկատմամբ համաձայնելու վրայ է։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ Ի ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՍ. Նոր Օրլէանու մէջ դեկտ. 16 ին բացուեցաւ Տիեզերական Արուեստահանդէս մը։ Միացեալ Նահանգաց Նախագահն 1,500 մղոն հեռաւորութենէ մը նամագրեր բացման հանդիսին։ Ռաշինկդոնի պալատան մէջ, չորքապատեալ իւր նախարարներով, խորհրդարանի անդամներով և դեսպաններով, արտասանեց բացման ճառ մը, որ քանի մը վայրկեան յետոյ կը կարդացուէր Նոր Օրլէանու Արուեստահանդիսին ընդունելութեան սրահին մէջ, ուր Նահանգապետն իւր պաշտօնատարներով և բազմաթիւ հիւրերով ներկայ էր։ Յետոյ, Նախագահն Ռաշինկդոնէն եղեկտրական կոճակի մը դպչելով, շարժման մէջ դրաւ Նոր Օրլէանու Արուեստահանդիսին մեքենայներն, որք քանիվ սկսան անմիջապէս։ Առջի օրն Արուեստահանդէսն այցելեցին 30,000 անձինք։

ՍՈՒԴԱՆ. Ուռոլի զորավարը կը հեռագրէ Թորդիէ, դեկտ. 16 թուով, թէ Նեզոսի վրայ բանող անգլ. փոքր նաւերն ակընկալուած ծառայութիւնները մատուցին։ Զօրաց առողջութիւնը լաւ է, որով կրնան դիմադրել ձեռաց անընդհատ աշխատութեան մը։ Հոսանաց մէջ այս նաւերու շարժումը շատ դժուար է, բայց նաւավարք և զինուորք առանց դժգոհութեան կը կրեն յոգնութիւններն։ Ամենուն փափաքն է ազատել գնդարդում և այն քաջ զինակիցներ որք պաշարեալ են անդ։ — Քորդի Տոնկոլայէ աւելի անդին է, դէպ ի Սուտան։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Սոֆիա, 17 դեկտ. Երեսփոխական ժողովոյ այս աւուր նստէն մէջ պրաւ վճռաբանութիւն ի վերայ կառավարական ծրագրոյ վասն չինութեան երկաթուղւոյ մը ի մէջ Վարարէլայի և Զարեպրոտի։ Վարիւ կը շարունակի վիճաբանութիւնը։

—Բէրլինոյէ, 15 դեկտ. Պուլկարիոյ նախարարապետ Պ. Քաւաէլովի Բեղրըլպուրկ գալուն շարժառիթն է փոխառութիւն մը զոր կ'ուզէ կնքել Պուլկարիա։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ. Հայ Քանդ, 16 դեկտ. առ Թայմս. Սայիսի (Քամպօճ) Քըրանսայի կառավարիչն սպառնալից նամակ մը զրկեց Սիամական կառավարութեան, ի մասին Սիամական սահմանագլխոյ խնդրոյն, որք Թոնքինի կից են։ Սիամացիք սաստիկ երկիւղի մէջ են։

ՀԱՊԼՇԷՔ. Սոֆիէ, 17 դեկտ. առ Թայմս. Հայէշը, ընդ հրամանաք Սենաքիէի կառավարչին և Ռում-Ալուդա Սպարապետին, Յովհան Թաքաւորին տարաձրժեալ հօրեղբօրորդին իւր հետեւողաց հետ վանեցին Շօքչէն Հապալ ցեղի երկիրեն։ — Յովհան թագաւորն արձակեց իւր բոլոր քաղաքական թշնամիներ որք Թէոդորոս թագաւորին մահէն ի վեր բանտարկեալ էին։

ՖՐԱՆՍԱ. Բարիզի Վաճառականական Սենեկին և հացադրօաց կողմէ պատուիրակութիւններ ներկայացան Ելմտական և Վաճառականական նախարարներուն և ցորենի վրայ մաքսի յաւելման որոշման դէմ բողոքեցին։ — Ռիվիէռ հրամանատարին մարմնին (որուն չիմացի անխնայն զորքերէ զարնուիլը պատճառ եղաւ Թոնքինի ֆրանսական դրաւման), դեկտ. 16ին Թոնքինէն Թուլոն հասաւ, և Պրէստ պիտի զրուի, իւր այրի կնոջ ձեռամբ թաղուելու համար։ Դեկտ. 16ին Ֆրանսացի ութ Միսիոնէրներ եւս գնացին Թոնքին։ — Դեկտ. 14ին Բարիզի մէջ Անիշխանական-Յեղափոխականք երեք գումարումներ ունեցան, յորս այս անգամ բարեբախտաբար ոչ ապակի կոտրեցաւ, ոչ մարդու գլուխ պատուեցաւ, ոչ ալ բոլոր ամիսները ջանքնախեցան գործածուելով իբրեւ նոր ձեւ մը հանրութեան կամ իբրեւ նոր ոճ մը տրամաբանական հաւաքաբանութեան։ Այդ գումարմանց միոյն մէջ Հասարակրդի նախկին զօրավար Իօսէս յայտարարեց թէ ժամանակն եկած չէ յեղափոխութիւն մը հանելու, և ուրիշ Հասարակրդեան մը, Կէպ անուն, հաստատեց դայս յայտարարութիւն։ Միւս գումարման մէջ, ներկաք ծափահարութեամբ գովեցին Լոնտոնի կամուրջն օդն հանել փորող Ֆենիաններուն գործն, և երբ Անիշխանական ունկնդիրք կը ցրուէին, համախորհուրդ կոխիրտեցին թուղթի մեծ թերթ մը, որուն վրայ խոշոր տառերով գրուած էր ներքին գործոց նախարար Պ. Վալտէք Ռուսոյի անունը։ Նոյն թերթ գումարման տեղւոյն դրան վրայ եւս փակցուած էր՝ ապատակելու համար, և այս արարողութիւն ալ կատարեցաւ։ Յետոյ, ներկաք թքեցին Նախարարին անունը կրող բոլոր թերթերուն վրայ։ Կարմիր գրօշներ պարզուեցան, և յեղափոխական ազաղակներ արձակուեցան, յորս ի պատիւ Հասարակրդի արտասանեցաք առաւել սատկութեամբ կը հնչէին։ Ոստիկանութիւնը միջոցներ ձեռք առած էր այս Անիշխանական Էլիզէի Նախագահական պալատան վրայ արշաւելու սպառնալեաց առթիւ, որք սակայն տեղի չունեցան։

ԵԳԻՊՏՈՍ. Ալեքսանդրիայէ կը ծանուցուի թէ Ալեքսանդրիայ ռմբակոծումէն և հրիվրուելէն վերատրոց տալ վճռուած հաստատմանց Մամանխումն որոշեր է խնդրել Պիսմարք իշխանէն որ Ամերիկան Դեսպանախորհրդոյ ներկայացնէ սոյն հաստատմանց խնդիրն եւս որպէս զի անդ և եղիպտական կառավարութիւնը փութացնեն անոնց վճարումը։

ՌՈՆԿՈՅ. Պերլինի Դեսպանախորհուրդը ձեռք առած է իւր հիմնադրոյ երրորդ կէսն, որ Ամերիկի անտէր հողերուն գրաւման եղանակն ու ձեւակերպութիւններն որոշել կը միտի։

—Պերլինէ կը հեռագրուի թէ Անգլիա դեկտ. 16 ին ստորագրած է այն դաշնագիր որով իբրեւ անկախ կառավարութիւն մը կը ճանչէ Քոնկոյի Միջազգային Ընկերակցութիւնն։

ՈՒԺԱՆԱԿ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Դեկտ. 15 ին Լայբցիկի Դերազոյն Դատարանին առջեւ սկսաւ պատասխանն այն դաւադրոյ, որք Նիսերվալտի ազգային Յիշատակարանին մերկացման հանդիսին օրն Արձանին մօտ տեղ մը ուժանակ դետեղած էին Կայսրն սպանելու դիտաւորութեամբ։ Ամբաստանեալք ութ հոգի են, ամենքն ալ Յեղափոխական կուսակցութեան վերաբերող գրաշարներ և ուրիշ արհեստաւորներ։ Մանրամասնօրէն պիտի զրենք յետոյ այս հետաքրքրաշարժ դատաստանի վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Երէկ Կրօնական ժողովոյ շաբաթական նիստը գումարեցաւ ընդ Ատենապետութեամբ Դեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի և նախ քանի մ'անհատական խնդրովք զբաղեցաւ։

Ա. Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Դեր. Տ. Մատեոսն վարդապետ Կրօն. Ժողովոյ ներկայացաւ իրեն եղած հրաւէրին համեմատ։ Ատենապետ Սրբազանը բացատրութիւն պահանջեց յիշեալ առաջնորդէն՝ առանց հրամանի մայրաքաղաքէս Եպիսկոպոս մը տանելուն և քահանայական ձեռնադրութիւն կատարել տալուն համար։ Նիկոմիդիոյ առաջնորդը խոստովանեցաւ թէ՝ օրինաց հակառակ էր ըրածն և ներում խնդրեց։ Ատենապետ Սրբազան գիտել տուաւ թէ՝ առաջնորդը պարտէր գիտնալ այսպիսի տարրական օրէնք մը, և բաց ասած, հարկ չէր Պոլսէն եպիսկոպոս տանիլ, քանի որ Նիկոմիդիոյ վիճակին մէջ կայ եպիսկոպոս, այն է՝ Արմաշու վանուց Դեր. Վանահայրը։ Ժողովն՝ յետ խորհրդակցութեան՝ ներեց Նիկոմիդիոյ առաջնորդին և հրամայեց որ այսուհետեւ քահանայական ձեռնադրութիւն պէտք եղած ժամանակ ուղղակի Սրմաշու Վանահօր դիմէ։

Զենկիլեր գիւղէն ալ բողոքագիր հասած էր ընդդէմ Նիկոմիդիոյ առաջնորդին։ Որոշուեցաւ որ ժողովը գրաւոր բացատրութիւն պահանջէ առաջնորդէն։

Բ. Հաճբնի ծանուցեալ խնդրոյն նկատմամբ Ատանայի դատական քննչին կողմանէ Բ. Դրան հաղորդուած տեղեկագրոյն պատճէնը, զոր Բ. Դուռն հաղորդած էր Պատրիարքարանի, կարդացուեցաւ։ Տեղեկագրոյն եզրակացութիւնն էր թէ՝ խնդրոյ նիւթ եղած ամուսնութիւնը բռնութեամբ կատարուած չէ։

Կարդացուեցաւ նաեւ Կիլիկիոյ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսին կողմանէ հասած հեռագիրն, որ կը յայտնէր թէ Կիրակոս եպիսկոպոս և տիկին Նարկիզ կը բաղդատին յանուն իրենց պատուոյ։

Այս պաշտօնական զեկուցմանց վրայ ժողովն որոշեց պաշտօնական յայտարարութեամբ հրատարակել յաղագային լրագրիս թէ Հաճբնի ամուսնութեան մէջ բռնութիւն ի գործ դրուած չէ։

Դ. Ժողովն որոշեց որ Նիկոմիդիոյ ազգային դպրոցին մէջ Հայերէն քերականութեան դասընթաց Վարդ. Ս. Աթոռոյն դիւան Ռուբէն Դարբինեան անուն սարկաւագը Կիլիկիոյ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսին դիմէ՝ վիճակական ընչպէս նաեւ Նիկոմիդիոյ մէջ մնալու արտօնութիւն ստանալու համար։

Դ. Մանուէլ Միրիճանեան անուն երիտասարդն, որ վերջին օրերս կառավարիչ կարգուած էր Սամաթիոյ Սահակեան վարժարանին մէջ, աշակերտի մը ձեռքէն նշխարն առած և պատուհանէն վար նետած էր։ Ժողովը գրած էր տեղւոյն քարոզչին որ քննութիւն բանայ այս գէպքին վրայ։ Քարոզիչն իւր քննութեան արդիւնքը տեղեկագրած է առ Ժողովն, հաստատելով յիշեալ անհաճոյ գէպքին։ Ժողովն որոշեց գրել առ Ուսումնական Խորհուրդն՝ որպէս զի ետ առնու յիշեալ երիտասարդին ձեռքէն իւր վիճակական և անունը ջնջէ ազգային պաշտօնեից ցանկէն։

Ժողովն զբաղեցաւ նաև քանի մը ամուսնական խնդրովք մինչև ժամ 11, և որոշեց յայսմիկ նստին մէջ հանրային խնդրովք զբաղիլ։

Միմանամբ թէ՝ նախարարաց խորհուրդն, հաստատելով նորընծաւ Տեղապահին ընտրութիւնը, Վեհ. Սուլթանին վաւերացումը խնդրած է։

Այս օրերս Նորէն խօսքեր կան Ամեն. Թրիմեան Սրբազանի Վանէն Կ. Պոլիս հրաւիրման։

Երէկ Յունաց Պատրիարքարանի կողմանէ վարդապետ մ'եկաւ Պատրիարքարան՝ ի չնորհաւորութիւն նորընտիր Տեղապահին։

Այս առաւօտ հեռեւեալ երկու հեռագրերն ստացանք Մուշէն։

Աբեթ-էլ լրագրոյ խմբագրութեան

Մեր վարժարանն հանդուցեալ Ս. Պատրիարք Հօր անուամբ յորջորջուելուն համար, շնորհակալութիւն կը յայտնենք և կը խնդրենք որ հանիք Ն. Բարձր Սրբազնութեան շիրիմին վրայ մեր կողմէն ծաղկեփունջ մը դնել։

Ի դիմաց Մշոյ Ներսէսեան վարժարանի աշակերտաց

Գէորգ Մարգարեան

Մշոյեալ ընկերութենց Մշոյ վարժարանն հանդուցեալ Ս. Պատրիարք Հօր անուամբ յորջորջուելուն և զրուած մրցանակներն աշակերտաց բաշխուելուն առթիւ, երէկ Ս. Եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Պատարագ մատուցուեցաւ. ի դիմաց ազգայնոց խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Մշոյեալ ընկերութեանց։

Առաջնորդ. Փոխանորդ Մշոյ

Յարութիւն

ԽՐԱՏՏՈՒ

Կամ

ՀՐԱՀԱՆԳԻՋ ԲԱՐՈՅԱՎԷԳԻ

ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Թարգմանեալ հաւատից

ԱՒԵՏԻՍ Թ. ԿԷՍԻԻՐԵԱՆ

(Որդի աշակերտի Թադէոս Կէսիւրեան Սերաստացւոյն)

Գաղղիական և անգլիական ընտիր երկասիրութիւններէ քաղուած զուարճալի և բարոյական մանկական սրտադրաւ վէպերու հաւաքածոյ մ'է խիստ յարմար մանաւանդ կաղանդի առթիւ մանկանց նուէր տրուելու։

Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրքատունը, և կը գտնուի ամէն հայ գրքավաճառաց քով, և կամուրջին գլուխը սուտի Պօղոս և Յակոբ աղայից խանութը, իւրին 100 փարա։ Շատ առնելու համար մանաւոր զեղչ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ Բարձր. Մեծ Եպարքոսն և բոլոր Նախարարք կայսերական պալատը գնացին, ուր կրսուի թէ նախարարաց արտասովոր խորհուրդ մը պիտի գումարի։

Եվգաֆի Նախարար Բեամվի փաշա երէկ բացակայ դանուեցաւ իւր պաշտօնատեղիէն։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ ոստիկանական բարեկարգութեան համար կանոնագիր մը ծրագրելու պաշտօնով Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որուն անդամ ընտրուած են քաղաքապետութեան բաձրագոյն պաշտօնատարներէն Ֆայիգ պէյ, որ միանգամայն նախագահն է Յանձնաժողովոյն, Պետական խորհրդոյ անդամներէն Նուրեան Յովհաննէս էֆէնտի և Ֆէրիտ պէյ, ոստիկանութեան Նախարարի խորհրդականն և Կ. Պոլսոյ ոստիկանութեան տնօրէնն։ Այս Յանձնաժողով այսօր պիտի ձեռնարկէ իւր պաշտօնին, առաջնորդ բռնելով իրեն քաղաքակիրթ ազգաց մէջ ի գործ դրուած ոստիկանական վերջին կանոնագիրն։ Կըսուի թէ ոստիկանութեան Նախարարն արդէն ընդարձակ ծրագիր մը պատրաստած ունի, զոր Յանձնաժողովոյ նկատառութեան պիտի ներկայացնէ։

Պրուսայի կեդրոնական կառավարիչ Հիւսէյին փաշա և Բէյոթհէհիոյ կառավարիչ Միհնիպ փաշա երէկ մայրաքաղաքս հասան։

Դրզդ-Բիլիսէի նորընտիր կառավարիչ Ահմէտ Հասիպ փաշա երէկ երկաթուղիով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէ իւր պաշտօնատեղին երթալու համար։

Կիւմիւշինայի կառավարիչ Ապտիւլ Դաստիր Բէյմանի փաշա մայրաքաղաքս եկաւ։

Դատական Նախարար Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ խորհրդակցեցաւ։

Ֆրանսայի Հանրապետութեան կողմէն Ակադեմիոյ պաշտօնական պատուանշանը տրուեցաւ Կայսերական վարժարանին մէջ տասներեք տարիէ ի վեր հմանակալութեան դասախօսութիւն ընող Պ. Կիւսթաւ Տիւրբէի։

Գարատաղի գործակատար Պ. Վասլքովիչ նախընթաց օրը Կայսերական պալատը գնաց՝ Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար Նիքոլա իշխանին մէկ հեռագիրն ի պատասխանի այն հեռագրին՝ որով Նորին Կ. Վեհափառութիւնն իշխանին անուան տարեդարձը չնորհաւորած էր ամսոյս 18ին։

Երկաթուղւոյ միացման գծերու շինութեան համար Բ. Դրան հետ բանակցելու պաշտօն ունեցող Եւրոպացի դրամատեարք յառաջիկայ երկուշաբթի օրը մայրաքաղաքս կ'սպասուին։

Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Բայիթի փաշայի նախադահութեամբ կազմուած Յանձնախումբն, որ երկաթուղեաց միացման խնդրոյն մէջ կառավարական այլ և այլ պաշտօնատանց շահերը ճշդելու պաշտօն ունէր, ատարեց իւր աշխատութիւնն և տեղեկագիրը Մեծ Եպարքոսին մատոյց։

Այս տեղեկագրէն կ'իմացուի թէ ամէն նախահոգ միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէս զի տէրութեան շահերը պահպանուին, և մասնաւորապէս Պուլղարիոյ և Բուսէֆիի ճանրով փոխադրելի ապրանաց մաքսն առնուի։

Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Ոստիկանութեան Նախարար Բեամվի պէյ Սարը-եար կը լնակի, հրամայեց որ Պոլսոյ կողմն ապրան մը տրուի Նորին վսեմութեան, որպէս զի ամէն օր Սարը-եար երթեւեկելու դժուարութիւններէն և ժամանակի կորուստէն ազատ լինի։

Ինչպէս ծանուցինք երէկ, ծովային Նախարարութեան հրամանին ներքեւ գտնուած վաշտի հրշէջական փորձերը կատարեցան ի ներկայութեան ջրանկրաց հրամանատար Զէչէնի փաշայի և հաղարապետ ճէպպար պէյի։ Զէչէնի փաշա կատարուած փորձերէն շատ գոհ մնացած լինելով, յատկապէս չնորհաւորեց վաշտի հրամանատար Մէհէմմէտ պէյը։ Զրանկրաց այս նոր վաշտն այսուհետեւ Բերա Թաղամասի հրապարակին վրայ կատարուած փորձերուն պիտի մասնակցի։

Արդէն առիթ ունեցած ենք գրելու թէ Կ. Պոլսոյ Հրեայ հասարակութեան գործերն անկերպարան և խառնաշփոթ վիճակի մէջ են։ Բարունապետ Մոսիէ Լէվի էֆէնտի, դատական Վսեմ. Նախարարին ազդարարութեանց վրայ, ուզելով վերջ մը տալ իրաց այս վիճակին, հրաւէր զրկած է բոլոր հրէական Թաղերուն, որպէս զի իրենց կողմէ մէկ մէկ երեսփոխան ընտրեն, ուրացմամբ պիտի կազմուի հրէից ազգային նոր ժողովն։

Երէկ ծանուցինք թէ ծովային ընպայակոյտի անդամ Միրլիվա Մէհմէտ փաշա Խարէի Մախասէպի անօրէն կարգուած է Զիա պէյի տեղ։

Սթամպուլ կըսէ թէ Զիա պէյի պաշտօնանկութեան շարժառիթ եղած են յիշեալ ընկերութեան վարչութեան մէջ երեւան եկած անկանոնութիւնք։ Նորընտիր անօրէնն, որ շաբաթ օրէն ի վեր իւր պաշտօնի դլուխն անցած է, իւր ուսումն Եւրոպիոյ մէջ կատարելագործած է, և վերջերս Բէհնէ-մայ Սէֆայէն (Ուզեցոյց Նաւուց) անուն գործ մը հրատարակած։ Կիրակի օրն ալ ծովային Նախարարութեան կողմէ յատուկ յանձնախումբ մը զրկուեցաւ Ղալաթիա, Մախասէպի պաշտօնատունն, ընկերութեան վերակազմութեամբն զբաղելու համար։

Աւստրիական դեսպան Պ. Քալիչ, նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ Եպարքոսին և արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

Անգլիական դեսպանատան երբորդ քարտուղարը Լոնտրա ուղեւորեցաւ չարաթ օրը Վառնայի ճանբով։

Կայսերական կառավարութիւնը կարեւոր անօրինութիւն մ'ըրաւ Պալքէսիրի ոսկերրոպակի հանքաց նկատմամբ, որոշելով որ անոնցմէ 3,000 թանդի չափ հանուին։ Հանքաց և անտառաց վերատեսչութեան պաշտօնեայներէն մին Պալքէսիր գնաց քննելու համար թէ այդ հանքէն օ՞րչափ հանուած է ցարդ, և թէ տակաւին օ՞րչափ պէտք է հանել։

Հրէական «Ալլիանս Իսրայէլիթ» ընկերութեան Պոլսոյ մասնաճիւղն իւր տարեկան պարահանդէսը պիտի տայ յառաջիկայ յունուար 23ին, ընդ հովանաւորութեամբ Իտալիան դեսպան Քորթի կոմսին։

Կէլիպոլուի դատարանէն եղած առաջատի կտուն 1289 թուականէն սկըսեալ տասն տարի պայմանաժամու մաքսատուրքի ազատ կացուցուած լինելով, կատարածները կայսերական կառավարութեան այս չնորհէն օգուտ քաղած և իրենց արհեստին մէջ բաւական յառաջդիմութիւն ըրած էին։ Թէրճէմանի Հաղիգատ կը ծանուցանէ թէ այս պայմանաժամը նախարարաց խորհրդոյ որոշմամբ և Վեհ. Սուլթանի վաւերացմամբ տասն տարի եւս երկարաձգեցաւ։

Զրոյց կայ թէ Բէյթի անօրէն Պ. Լանկ հրաժարեր է իւր պաշտօնէն։

Այն վճռաւորութիւնը, որ Բէյթի հաստատութենէն առաջ Դիւանի առաջարով կ'զրաղէին, քանի մ'օր առաջ աղերսագիր տալով Մեծ-Եպարքոսին, դանդատ յայտնեցին իրը թէ Բէյթի վարչութիւնն իրենց քով դանուած հին ծխախոտը վաճառելու մասին դժուարութիւն կը յարուցանէ։ Կ'երեւի թէ այս աղերսագիր Բարձր. Սպիտ փաշայի մատուցուեցաւ երմտական նախարարին խորհրդով, որում դիմած էին նախ աղերսարկուք։ Մեծ-Եպարքոսը պատասխան զրկեց թէ իրաւունք չունէին խնդիր յարուցանել ու պահանջումներ ընելու խնդրոյ մը վրայ՝ զոր կառավարութիւնը փակեալ կը նկատէր Բէյթի հաստատութեան։ Ցայսժամ աղերսակուք ինքզինքին արդարացնելու համար պատասխանեցին թէ Երմտական նախարար Միւնիր փաշայի խորհրդով էր որ այս տեսակ ձեռնարկ մ'ըրած էին։ Այս խնդիր յուզուեցաւ չորեքշաբթի աւուր նախարարաց խորհրդոյ նստին մէջ, և որվհետեւ Միւնիր փաշա բացակայ էր այն օրը, զանազան զրոյցներ կը շրջին, որոց վրայ դեռ կատարեալ տեղեկութիւն մը չենք կրնար հաղորդել մեր ընթերցողաց։

(Մ'ՏԷՊԲԵՐ Օրէնդրել)

Թեսաղիոյ Նէսիրոյի գիւղին մէջ հընդամեայ մանուկ մը բէվոլվէրով զարկաւ սպանեց իրեն հասակակից ընկեր մը։ Սպանելոյն եղբայրն ալ, որ վեց տարեկան է, դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց իւր եղբօր սպանիչը։

Ցեղական թերթ մը կը պատմէ թէ Էմմանուէլ Իզայիլոֆ և Բիէր Բաղմաթիս անուն երկու անձինք, որք դեռ անցեալ տարի դեր հիւպատոսի պաշտօն կը վարէին ի Թուրքիա, այս օրերս Փարիզի մէջ բռնուեր են խարդախական գործոց պատճառաւ։ Ասոնք առեւտրական կեղծ տուն մը հաստատած էին Փարիզի հեռաւոր փողոցներէն միոյն մէջ, և այս ու այն վաճառականաց նամակներ ուղղելով կըսէին թէ իրենց հացէին հակ մը ապրանք եկած է և զայն զրկելու համար փոխադրութեան ծախք կը խնդրէին կանխաւ։ Յիշեալ դեր-հիւպատոսք այս կերպիւ շատեր խաբեցին և բաւական ստակ կորզեցին, բայց հուսկ ուրեմն վաճառականներէն մին կասկածելով, հարցուփորձ ըրաւ և եղելութիւնք ծանոյց ոստիկանութեան։

Թէպիզ-պաշիի թաղապետական պարտիզի թատրոնին վարձակալութեան պայմանաժամը լրացած լինելով, այս առթիւ ցաւալի դէպքեր պատահեցան, զորս հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ Մանիթէոր Օրիանթալ։

Հինգշաբթի, կէս օրին, Նուրի պէյ անուն թաղապետական պաշտօնեայն 35 մարդոց հետ պարտէզը մտնելով, հրաւիրեց վարձակալ Պ. Ծանոթթին որ կարասիները պարպէ. սա չհնազանդեցաւ՝ յայտնելով թէ ինք դրամ կը պահանջէ, Պլաք պէյի հետ կնքուած պայմանագրի մը համաձայն, որում երաշխաւոր եղած էր Անտոն էֆէնտի Ազարեան, թէ արդէն դատարանաց վերաբերեալ խնդիր մ'էր այս և թէ թաղապետութիւնն իրաւունք չունէր ինքնին գործելու։ Այս առարկութեանց վրայ Նուրի պէյ գնաց իւր մեծերուն խորհուրդ հարցնել, իսկ Պ. Ծանոթթի, որ հելլենական հպատակ է, իմաց տուաւ իւր հիւպատոսարանին որ Քավասմը զրկեց ի պաշտպանութիւն վարձակալին, միանգամայն իրողութիւնը ծանուցանելով Պոլսոյ Քաղաքապետութեան։ Նոյն գիշերը Պլաք պէյ թատերական ներկայացման ներկայ էր, և խաղին աւարտելէն տասը վայրկեան առաջ դուրս երթալով, պարտիզին ծառուղեաց մէջ սպասեց որ հանդիսականք բոլորն ալ մեկնին, յետ որոյ իւր մարդիկներով նախ Քավասը դուրս վանեցին, ապա վարձակալ Պ. Ծանոթթիի վրայ երթալով, զայն ալ բռնութեամբ դուրս հանեցին և Ղալաթա-Սարայ զրկեցին, Բայց ոստիկանութիւնը չուզելով միջամտել, Պ. Ծանոթթին իւր տունը զրկեց։

Գործն այս վիճակին մէջ է այժմ և Թէպիզ-պաշիի պարտէզն և թատրոնը թաղապետութիւնը կը բանեցնէ։

Մեր ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք լրագրոյս չորրորդ երեսն հրատարակեալ ազդի մը վրայ, որ ասիոյ կոչտերը (Ռուբէ) բժշկելու ամենադիւրին միջոցը ցոյց կուտայ։ Մոֆի Կրիւնֆի, գերմանացի տիկին մը, որ իրեն մասնագիտութիւն ըրած է ասիոյ և եղրոպի հիւանդութիւնները դարմանել, հաստատուած է Բերա, Պ. Սեպահի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն, ուր յաջողութեան փորձեր տուած է արդէն և իրեն դիմողներու ասիոյ ամենածանր կոչտերը բժշկած է առանց ցաւ պատճառելու։

Մոնիթէոր կը պատմէ թէ երկու չաբաթ առաջ ասան և հինգի չափ աւազակներ, մեծաւ մասամբ Էնկիւրիի գիւղերն հաստատեալ դաղթականք, ինճէ Սուլի և Կեսարիոյ ճանբուն մէջտեղն ուղեւորաց կարաւանի մը վրայ յարձակելով՝ կողոպտեր են զանոնք և ձիերնին իսկ յափշտակելով մեկեր են։

Գիշեալ աւազակներն անցեալներն ալ նոյն կողմերն սպայի մը վրայ յարձակելով վիրաւորած էին զայն։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Ա. Զ Դ

Օսմանեան Կայսերական Պանքային Պոլսոյ և Զաբաթիոյ դրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ հինգշաբթի օր, 13|25 դեկտեմբեր։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԶԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԹՈՐՉԲԱՐԱՆ

Աթէնք 20 դեկտ.

Երեսփոխական ժողովն 78ի դէմ 107 ձայնիւ ընդունեց դրամի օրինաց ծրագիրն։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը բուռն կերպիւ հակառակեցաւ այս ծրագրին։

Ծովակալ Լոժէն աստ հասաւ։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑ

Իսմայիլիա 21 դեկտ.

Դեկտ. 11էն 20 Սուէիզի Ջրանցէն անցնող նաւուց թիւն է 69 և տասնօրեայ հասոյթն 1,270,000 Ֆրանք։

ԱԶԱՆՆ ՌԻՒԴԵՐ

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՈՒ ՌՈՒՍԻԱ

Գահիրէ, 21 դեկտ.

Եգիպտական կառավարութեան պատասխանն առ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ դիւանագիտական գործակատարս՝ որք խնդրած էին որ իրենց կառավարութիւնք եւս ներկայացեալ լինին Հանրային Պարտուց Ընտուկին մէջ, երկկ տրուեցաւ։

Այս պատասխանին մէջ Նուբար փաշա կը հաստատէ թէ Եգիպտոս չէ կարող միայնակ փոփոխել Պարտուց յարդարման օրէնքն։ բայց որովհետեւ Ֆրանսա, Աւստրիա, և Իտալիա իրենց հաւանութիւնը տուած են Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ խնդրանաց, Եգիպտոս ալ պիտի փութայ ընկերակցիլ իրենց տեսակէտին։ Պարտուց յարդարման օրէնքն ստորագրող բոլոր տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյանալէ անմիջապէս յետոյ։

Կը ծանուցուի թէ Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ դիւանագիտական գործակատարք անմիջապէս ծանուցագիր մը պիտի տան Նուբար փաշայի այս պատասխանին վրայ իրենց դժգ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 11 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԳՐՈՅ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110
3 » » » (վճռական)	109 5/8
3 » Բարի, » (պանքայի)	22 92 1/2
» » » (վճռական)	23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԻԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

Երկէ երեկոյ գոցուելացաւ	գրուշ	9 3
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	9 3 1/2
Բերայի մէջ	»	9 2
Առաւօտուն բացուելացաւ	»	9 2
Բարձրագոյն գին	»	9 2
Նուազագոյն	»	9 1
Կէս օրին	»	9 1
Իսնիֆիէ եգիպտական (Դ. Կ.)		70 25
Երէկ երեկոյն գոցուելացաւ		70 25
Բերայի մէջ		70 22 1/2
Այս առաւօտ բացուելացաւ Գ. Կ		70 20
Կէս օրին		70 20
Հեվալէսիզ		15
Բէօր գնաստրտի		— —
» իսնիֆիէ		— —
Փոխառութիւն 1863	ֆր.	72
» 1865	»	57
» 1869	»	50
» 1873	»	44
Պան տու Թրէզոր	Անգլ. Լ.	20 50
Բանքային երկաթուղի	ֆր.	44 25
Օպիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	382
Բամտեթուղի Լաբիսմի	»	68

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՈՒ

Սոսիէթէ ժենէրալ	Անգլ. Լ.	3 27
Քրէտի ժենէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լ.	7 3
Պանք տը Գոնս	»	5 25
Սօս. Շանտ է վալէօր	Օսմ. Լ.	3 25
Թրամուէյ	»	285

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	գրուշ	100
20 ֆրանկնոց	»	87 38
Անգլիական ոսկի	»	110 18
Բոլ իմբերիալ	»	89 34
Քրիմկ	»	51 15
Ռուսպէնթիղադամ	»	8 80
» արծաթի	»	89
Ֆիօրին	»	9 2
Մէտ. արծ. (տարը.)	»	108 3
Վէրցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	103
Մէճիտիէ	»	99
Պղնձէ	»	780
Թղթադրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 22 Դեկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ գոցուելացաւ		99 11/16
Օսմ. » »		8 3/16
» » գոցուելացաւ		8 3/16
Օսմ. փոխառութիւն 1865		11 3/8
» » 1869		10 1/8
» » 1871		68 3/4
» » 1872		19 7/4
» » 1873		8 3/8
Փոխառութիւն 1877		81 1/2
Պանք Օթօման		13 3/4
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)		95 1/4
Եգիպտական միացեալ (իսնիֆիէ)		63 5/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)		87 3/4
Տայրա Սանիէ		62 3/8
Ջօմանիթալ (փոխառ. Բօչիրա)		87 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 1877		—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—

Վիէննա, 22 Դեկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		123 75
Օսմանեան երկաթուղի		24 50

Բարիզ, 22 Դեկտեմ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	բաց	109 02 1/2
» » 3 %	բաց	78 65
Օսմանեան քօնսոլիտ բացուելացաւ		8 30
» » գոցուելացաւ (գ. կ.)		8 30
» » 1865		56
» » 1869		49
» » 1873		44
Օսմանեան երկաթուղի		45 25
» Բեյրութի բաժնեթուղթք		542 50
Պանք Օթօման		598 75
Գրէտի Լիոնէ		525
» Ֆոնսիէ		1331 25
Բամտեսոմ Լիոնի (գուբ. կար.)		1235
Սուէզի ջրանցք		1857 50
Ռուսական 5 % 1877ի		100 3/4
Իտալական Ռանթ		98 95
Եգիպտական միացեալ գոց		323 75
Սպանիական (արտաքին)		60 3/8
Բրիօրիթէ թիւրք		388 75
5 % Հելլենական		352 50
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 32

ԲԱՐԻՁ ԲԹԹ ՊՈՒՐՍ

Դեկտեմբեր 22 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %		109 07 1/2
Օսմանեան »		8 30
Եգիպտական միացեալ		322 50

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

Բ Ա Ղ Ե Ճ

Դեկտեմբեր 1.—Տեղւոյս Ազգ. Վարչութեան Խառն ժողովը քանի օրէ ի ի վեր կը բանակցի Դեր. Տ. Մահակ վարդապետ Ա.յվատեանի հետ՝ Խնդրակատար Ս. Աստուածածնի վանուց վանահայրութեան պաշտօնն ընդունել տալու համար. բայց Նորին Սրբութիւնն ինչպէս Դեր. Օրմանեան սրբազանի հրաբերներուն՝ նոյնպէս տեղւոյս Վարչութեան կը պատասխանէ թէ ինք առայժմ այցելու հոլիւ մ'է ի գիւղօրայս, և այդպիսի պաշտօններ ընդունելու համար կանխաւ պարտի Ամեն. Խրիմեան Հայրիկի կամքն առնուլ. Առաջ. Տեղապահ Ս. Հայրն գործոյն կարեւորութիւնն և Դեր. Մահակ վարդապետի վայելած համակրանքն ու ջերմ գործունէութիւնն յայտնելով՝ ինդրեց Խրիմեան Սրբազանէն որ հաճի հրաման տալ. իսկ Դեր. Օրմանեան, որ առաջուց կը ճանչնայ զՆորին սրբութիւնն, երկիցս հրաւիրած է Խնուսայ կամ Թէրջանի փոխառաջնորդութեան պաշտօնին. արդարեւ Դեր. Ա.յվատեան տասներկու տարիէ ի վեր Վարագայ վանքն և Վանայ կեդրոնն ու շրջակայքը լաւ կրթութիւն մ'ստացած վնելով՝ այժմէն իսկ յարմար է ամեն տեսակ պաշտօնի։

— Պատուաստի օգտակար գրութիւնն տակաւին ընդհանրացած չըլլալով այս տարի եւս, ծաղկի հիւանդութիւնն հարիւրաւոր մանկան երկինք կը փոխադրէ։

—Տան օրէ ի վեր Վսեմ. կուսակալի որդւոյն հարսանեաց առթիւ կառավարութեան պաշտօնեայք գրեթէ գործադուլ եղած էին. երկու օրէ ի վեր սկսեցին շարունակել իրենց պաշտօնատեղին երթալ։

— Տպագրական մամլոյ համար կառավարութեան ի Պոլիս ուղարկած 300 լիրաներն անբաւական լինելով՝ 150 լիրա եւս ուղղուած էր և ղրկուեցաւ։

—Խնդրակատար վանուց պարտուց բարձման և վարժարանի բացման գործն ամենայն յաջողութեամբ առաջ կ'երթայ և աւարտելու մօտ է. արդէն Պատ. Մատնաժողովի անձնուէր անդամներէն Բ.Էնտէրեան Մուրատ և Պասմաճեան Թաշմանուկ էֆէնտիք անցեալ շաբաթ օրէն սկսեալ կը գանձեն հանգանակեալ գումարն և միւս կողմէն Դեր. Տ. Մահակ վարդապետի նախագահութեամբ հաշուեքննիչ մասնաժողով մը կազմուած է, որ չորս տարիէ ի վեր այլ և այլ տեսչութեանց ձեռամբ դիզուած երկու հարիւր եօթանասուն լիրայի պարտուց հաշիւները կը քննէ. անցեալ օր եւս Դեր. Տեղապահ Հայրն Ա.յվատեան հօր հետ խորհրդակցելով Վասպուրականի մէջ գտնուող գործունեայ վարդապետներէն Դեր. Մըկրտիչ, Սաեփան, Անտոն և Աթանաս վարդապետներն եւս հրաւիրեց որ Մշակուսիրասէր, Պորհայ, Աւեղի, Դամաց, Ամլորգոյ, Մրորսոյ, Մոճկնեսի վանքերն եւս բարեկարգեն, նոյնպէս և Թլթայ Մատնավանքն։ Արդարեւ գովութեան արժանի է այս երկու անձնուէր Ս. Հարց աշխատութիւնն և Բաղէշ, որ բացի Առաջնորդարանի ներքին և արտաքին կրնձուոտ գործերն կարգադրելէ՝ յանձն առած են Բաղիշոյ պատկանող լինն հրաշակաւոր վանքերն ևս բարեկարգել։

ԹՈՒՐԵՐԴ

Դեկտ. 5 —Առաջնորդ Սրբազան դարձած է գիւղերէն վերջերս, ուր կը մնար բաւական օրեր պղտին ժողովելու համար Ա.յս տարի կքսուսիթէ Սրբազանը քիչ հաւքած է պղտին քան ինչ որ հերու կամ առջի տարիները. ներկային բոլոր արդիւնքը չատ չատ հաղիւ 100 ոսկւոյ դրամարի կը հասնի։ Առաջնորդարանի այս տրոց առաջ Հեռնպաշ կը մնան քաղաքի ու Մէզիրէի հետ նաեւ Հիւսէյնիկ, Սիւրսիւրի, Եղէյքի, Մօրնիկ և այլ գիւղօրէք։

Արդարութիւն չէր այս. քաղաքացին եթէ երկրագործին ցանն ու ցորենի կալը չունէր, բայց նա ինքն եւս պատրաստ փող ունէր քսակը, և քսակի մէջ կլորուած մետաղն ուրէլի լաւ ու ապահով կը կատարէր մի այս կերպ պարտաւորութիւն քան զոր չեն կրնան կատարել անմիջապէս նախնական նիւթեր, ցորեն, գարի, բամպակ և այլ այսպիսիք։

— Արմտեաց արտակարգ ածնութիւն մը տենդի մը ազդեցութեան տակ ընկճել կսպառնայ տեղային առեւտուրը. նոր բամպակ գեռ քիչ կը տեսնուի հրապարակը. այդ սակաւութեան մէջ իսկ եւս ետ կը քաշուին գնորդներ երբ լսեն թէ մէկ լիտր բամպակի գինն է մէկ արծաթ։

Բամպակը մեր տեղի գլխաւոր բերքն էր. ադոր դատարկացած արժէքէն կարելի է հասկնալ և միւս երկրագործական արտադրութեանց վիճակը, որոց ամենուն ալ համար ստոյգ է որ չատ սուղ վճարած է գիւղացին. այժմ եւս, ստիպուած, այնքան սորը գներով է ծախ հանած։ Աֆիոն զառաջինն հարուստ հիւր մը ընդունուեցաւ երկրագործէն. երեսի այդ սերմերու մշակութիւն ևս երեսէ ինկած է և ներկայացանն ու միասին գարնան ցանուելիք սերմեր հաղիւ հերուանին կէսը պիտի կրնան բռնել։

— Առաջ գինի տեղաւորուեցաւ սակայն այս տարի, ոչ քաղաքն այնչափ. գիւղերը 50–300 լիտր գինի կերուեայ կարաներու մէջ. խմողներ ալ շատ են, և մինչեւ մեծ պահոց օրեր մըրուը մը կը մնայ միայն կարասներու յատակը. ոմանք գինւոյ այսպիսի առատ տարիներ աչունէ յետոյ կը չենեն, կը համբարեն անկէ բաւականին լիտրը 3–4 գահեկան և գարուն բացուելուն կարին կը դրկեն կամ տանին անձամբ, ուր երբեմն կը յաջողին լիտր գլուխ կոր չահ մը ընելու։ Բայց մինչեւ Կարին մի այս կերպ հեղուկ փոխադրել, որ մենէ 8–9 աւուր ճանբայ հեռաւորութիւն ունի, կրնայ միշտ գժուար գործ մը լինել ճանապարհի գժուարութեանց պատճառով, ուր եթէ պատահի տակառ մը գլորել, կը գլի անգունդ մը, որ յատուկեան լիսեռլու համար քիչ բան կը պակի։ Այսպէս շատ դէպքեր լսած ենք։

ՁՄԵՆԱՆԱԳ

Դեկտ. 3–Ս. Պատրիարք Հօր յանկարծական մահու մասուր գոյժ թղթաբերը բերաւ այս անգամ. դի պաշտօնական ոչ մի հեռագիր չեկած էր ի Զմկածագ։ Արդարեւ շանթի պէս ինկաւ Զմկածագցոյն վերայ իւր ամենասիրելի Պատրիարքին մահուան գոյժ։ Բազումք յԱռաջնորդարան կը դիմէին մը խիթարելու իրենց Դեր. տեղապահը և ի նմանէ մխիթարուելու։ Յաջորդ օրը, հինգշաբթի, յատկապէս պատարագեց Դեր. Պաղճեան և Ն. Բարձր Սրբազնութեան հոգեհանգիստը կատարեց։ Տխուր կը հնչէր շարունակ եկեղեցւոյն զանգակը. ոչ ոք չուկայ չելաւ, խանութի չբացաւ այն օր. ամէն ոք եկեղեցի կը դիմէր իւր սիրեցեալ Հօր հոգեհանգստեան հանդիսին ներկայ գլխանուկ. խոր տխրութիւն պատած էր մէն մի դիմաց վրայ, բազումք կ'արտասուէին. սեւեր հագած էր եկեղեցին, սեւ ժապաւէն բազուկին կապած էին դպիրք։ Բարձրաշնորհ Սրբազան Հօր կենդանագիրը յատուկ սեղանի վերայ զետեղուած էր սեւ շրջանակի մէջ — զայս սեղան պատրաստած էր դպրոցի պաշտօնեայներէն Ադամեան էֆէնտի —. սեղանի առջեւ կը ծխէին խնկեղէնք և ուր խաչ ու աւետարան՝ սեւ շղարշով ծածկուած. Տխուր էր թափորի արարողութիւն, յորմէ յարատասուս շարժեցան ամենէքին. կիսաձայն կերգէին գպիրք և ծա՛նր ծա՛նր յառաջ կերթային. թափորին կը հետեւէին երկու աշակերտք սեւեր հագած, յորոց մին կը վերցներ սեւ դրօշ մը, որոյ վերայ ճերմակ գրերով «Ննջէ հանգիստ, Հայր Հայրենեաց» գրուած էր։ Միւսը ամենայն երկիւղածութեամբ կը վերցնէր ծաղկեայ պըսակ մը, որ թափորէն վերջ գրուեցաւ կենդանագրի առջեւ, իբր դոյզն նըշուէր քնկերութեան սանուց առ անզուգական բարերարն ընկերութեան։ Ս. պատարագի մէջ, երբ հոգեհանգիստը կատարեցաւ, Դեր. Հայր Պաղճեան բեմն երնելով, խիստ ազդու դամբանական մի խօսեցաւ։ Եկած էին նաև մեր Բարձրական ազգայինք և մեզ հետ սիրելի Պատրիարքին մահը կ'ողբային։

Եկեղեցւոյ աւարտմանէն վերջ՝ աշակերտք իւրեանց դասատուց առաջնորդութեամբ հաւաքեցան դպրոց, ուր առաջին դասատուն յոտին կալով՝ էջերուատեց Տ. Ներսէս Սրբազան Հօր անդին և հազուագիւտ ձիրքերն և վերջացուց հետեւեալ տողերով. «Թէ՛ Ազգ՝ իւր Պատրիարքէ զրկուեցաւ, Եկեղեցին՝ իւր Պետէն և Միացեալ ընկերութիւնն ալ՝ իւր անզուգական բարերարէն»։ Ըստ որոշման Պատ. Տնօրէնն ժողովոյ՝ դպրոցը երեք օր փակ հրատարակեցաւ ի նշան սգոյ։

—Ներկայ ամսոյս չորսին քաղաքս այցելեց Տաւրոսի կուսակալ Վսեմ Օսման փաշա։ Ժամ 8էր, երբ լուր տարուեցաւ յանկարծ թէ կուսակալը կուգայ. խուռն բազմութիւն կը դիմէին ընդ առաջ։ Ընդ առաջ գնացողներու մէջ է. Միացեալ ընկ. սանունք համայնիւ սպիտակազգեստ և կարմիր ուսընդանուագով՝ բոլոր հանդիսականաց ուշադրութիւնը իրենց կը ձգէին։ Ժամ 11 ու կէս էր, երբ Ն. Վսեմութիւնը քաղաք կը մտնէր։ Երբ թուրք ուսանողք իրենց ամէնեներն վերջացուցին, Ընկերութեան սանունք սկսան երգել թրքերէն երգեր ամենայն ներդաշնակութեամբ։ Անցաւ Վսեմ. կուսակալը, անցան դիմաւորողք, որոնց ետեւէն չարուեցան հայ աշակերտք ամենայն կանոնաւորութեամբ միչտ երգելով, և նոյն կարգաւ Վսեմ. կուսակալի իջեւանած ապարանից առջեւէն քերելով՝ մինչեւ դպրոց յառաջացան։ Ներկայացան Նորին բարձրութեան պատուաւոր անձինք, ընդ որս և Դեր. Պաղճեան որ բարի գալուստ մաղթեց Վսեմ. կուսակալին, բարեմաղթութիւն կարդալով Օգոստ. Կայսեր, Բարձր. Նախարարաց և ամեն կառավարական մարմնոց, յորմէ շատ գոհ մնաց Վսեմ. կուսակալը։

Ամսոյս 6ին այցելեց նախ. Թրքաց և ապա Հայոց վարժարաններ. հարիւրի չափ պատուաւոր անձինք ընկերացած էին Նորին Վսեմութեան։ Դպրոցի ճաշակաց շքեղ զարդերով զետեղուած կը տեսնուէր Ն. կայսերական Վեհափառութեան մեծադիր կենդանագիրը։ Սկսան երգել սանունք, որում յայտնուեց մի ուղերձ, զոր պատրաստած էր դպրոցի պաշտօնեայներէն Հալաճեան Մ. էֆէնտի. երբ ուղերձն վերջացաւ, Վսեմ Օսման փաշան իւր շնորհակալութիւնը մատոյց և աշակերտաց ալ յորդոր մը կարդաց։ Նորին Վսեմութիւնը այցելեց նաև յԱռաջնորդարան Հայոց։

Տաւրոսը բարեկարգելու համար, Օսման փաշա բուռն միջոցներու չդիմեց, որ գուցէ գոհացուցիչ արդիւնք մը չունենալու զատ, աւելի հոգերու և ծախուց ալ դուռներ բանար։ Օսման փաշա կը սիրէ կրթութեամբ բարեկարգել Տաւրոսը։ 14է աւելի դպրոցներ կը բացուին ի Տաւրոս, ուր պիտի կրթեն քսուրք տղաքներ։ Սորա արդիւնք թէ և ուշ, սակայն հիմնական է ու աներկրայ։ Հեռագրական գիծ մ'ալ ձգուեցաւ Գոգամէն ի Զմկածագ։

ՊԱՇԳԱԼԻ

Նոյեմբեր 23.—Վանայ ազգային Դաւառական վարչութեան որոշմամբ այս անգամ տեղւոյս Առաջնորդ և միւս դամային Ս. Բարգուդիմէոս վանուց վանահայր քնտրուեցաւ Մեծոփայ վանից նախորդ վանահայր Սօղոմոնեան Արժ. Տ. Յովսէփ Ծ. վարդապետ և ներկայ ամսոյս 17ին նահանգս՝ յիւր պաշտօնավայրն ելաւ. իւր գալուստը արդարև ի վաղուց հետէ անհովիւ կեցող ժողովրդեանս մեծ սիրտքանք մ'եղաւ։

—Ամսոյս 24ին՝ մեր նորընտիր առաջնորդը Ս. Պատարագ մատուցանելով ի Տէր հանգուցեալ Ամեն Ներսէս Ս. Պատրիարքի հոգեհանգստեան տխուր հանդէսը կատարեց և սրտայոյզ դամբանական մը խօսեցաւ։

ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԱՄԷՆ» ԲԱՌԻՆ

Որեւիցէ բառի այս և կամ այն ինչ եզանակու գրուին՝ կը սատգուի նախնեաց ընտիր ձեռագրաց միջոցին անփոփոխ գրութենէն, և կամ եթէ բառն բաղադրեալ լինի՝ զայն կազմող մասանց ուղղագրութենէն։ Ուզելով դիտողութիւն մ'ընել ասն բառին ուղղագրութեան նկատմամբ, կը յիշեցնենք ընթերցողաց՝ որ երկար ժամանակէ ի վեր ազգային հրատարակութեանց մէջ, եթէ վրիպակ կամ ուսումնասիրելիք և եթէ մասնական մատեանք, անմիաբանութիւն կը տեսնուի սոյն բառին գրութեան մէջ, ոմանց գրոշելով զայն է տառիւ, իսկ այլոց վերադասելով Ի տառիւ գրութիւնն և սակաւուց եւս՝ իբրեւ հաշտարարք երկուց կողմանցն, մինենոյն հատուածի կամ մատենի մէջ անխորհ մերթ Ե և մերթ Ի տառիւ գրելով։ Այս զանազան գրութեանց օրինակ բերելն հոս՝ աւելորդ կը համարինք, այլ կը յայտնենք որ դիտողութիւններս տրպարական վրիպակաց ցուցակէն դուրս է։ Բայց բնաւ զարմանք չի պատճառեր մեզ այս զանազանութիւնն ներկայ ժամանակիս մատենագրաց մէջ, մինչեւ զնոյն տարաձայնութիւնն կը տեսնենք նաեւ յընտիր ձեռագիրս նախնեաց. որով և այժմ չենք կարող պարտաւորել զզրիչս՝ այսուհետ կամ այնուկերպիւ միայն ի կիր ածելու զայն, իբրեւ անփոփոխելի ուանդեալ օրէնք մի ի նախնեաց գրութենէ. բայց և ոչ ոք կարգելու մեզ անչուչտ՝ քննելու նոյն բառին կազմութիւնն, (եթէ չհամարինք զայն արմատական բառ լինել), և ընտրելագոյն դատելու այս ինչ գրութեան կերպն քան զմիւսն։

Ընդհանրապէս կը կարծուի որ ասն կամ ասն՝ կրճատումն լինի ասենայն ձեւին, ուստի և վերջնոյս Ե տառն անփոփոխ պահելի նաեւ ի հանառօտութեանն՝ գրելով ասն, այսու որոշելու համար միանգամայն յայլազգի ասն (եղնջէ) հնչմանէն։—Թէպէտ և ստուգապէս ասն՝ ասենայի կրճատումն համարիմք, կամ յաւելուս՝ ասենայն ասնի ածանցումն, սակայն կը մնայ դարձեալ քննելի՝ թէ արդեօք ասն կամ ասենայն ինչ մասերէ բաղադրեալ են, ուստի ինչ է անոնց սկզբնական ձեւն։ Ցարակոյս չկայ՝ որ հանայն, ասն և ասենայն՝ նշանակութեամբ բնաւ տարբերութիւն չունին իրարմէ, և թէ միւնոյն բառին գրութեան զանազան տարբերներ են, որոց կազմութեան մասին այլ և այլ կարծիք յայտնուած են ի քերականագիտաց. յորոց ոմանք հանարեցան որ ասենայն ծագած է ասն արմատէն, ածանցմամբ այն մասնիկին, որ կերեւի նաեւ ուրիշ քանի մի բառերու վրայ, զոր օրինակ՝ դ–այն, տա–ֆան, համ–այն, վաղարդ–այն, քիշէր–այն, նոյնհեպ–այն, եւ, և թէ ըստ օրինաց բառաս կազմութեան՝ կարձագոյնն կարող է արմատ համարուիլ երկարագունին, և ոչ թէ ընդհակառակն Ա.յլբ յենլով դարձեալ բառակազմութեան օրինաց վրայ, և ուշ դնելով բազմաթիւ բառերու մէջ ձայնաւորաց փոփոխմանցն, հանանական համարեցան ածանցեալ համայն բառին՝ երկրաբառին՝ և ձայնի փոփոխումն. որով գրեցին համայն, համն, ամն. (հ տառին բառերու սկիզբն դանուելին կամ չգտնուելին մեծ կարեւորութիւն չունի, որոց անթիւ են օրինակք, ինչպէս հզոր–զոր, համբառնամ–մբառնամ, հոգի–ոգի, հանդերձապէս–անդրէշապէս, հակայ–ակայ, հակիմ–ակիմ, եւ, եւ)։ Գտնուեցան և այլք՝ որք վարդապետեցին թէ ասն բառն մէջ՝ ա տառն ժխտողական մասնիկան պակչոն վարած լինի, ինչպէս ուրիշ սակաւաթիւ բառերու մէջ, զոր օրինակ՝ կամայ–ակամայ, գիմա–անիմա, ծոխ–անոխ, եւ, որով և ուղեցին գրել և ընթեռնուլ ասն (ոչ մին, ոչ մին, բուրն)։ Այս երեք տեսակ օրինաւոր կարծեաց քով՝ թերեւս առ ոմանս բռնաբռսեալ, այլ ըստ մեզ՝ ոչ հակառակամարտ ճշմարտութեան ուրեւի, եթէ համարիմք այն համայն կամ ասն բառն արմատական վնռել է (եակ[1], եսբիէն), յօդեալ ընդ մասնիկանն համ (էնց, բուրբ նշանակող), որով գրելի համն, համն, ամն, (Ն տառն առնելով իբրեւ օրոշիչ էուն թեանն՝ որոյ վրայօք կը խօսուի. զոր օրինակ՝ ասն մարդ, փոխանակ համ էսուիկան մարդկային)։ յորմէ այն ածանցով կազմեալ է ասենայն, ըստ հոլովմանց օրինաց՝ ին վերջաւորութիւնն փոխուելով յէն, բառին վերջը վանկ մ'աւելցնելուն պատճառաւ, որով կը դրուի ասն, ասնէ, ասնէս, ասնէս, ասնէնց, ասնայն, ասենայնս, ասենէնին, եւ. այսպէս և բարդութեանց մէջ նոյն օրինաք՝ ընտրելագոյն է ասն քան զասեն, զոր օրինակ ասն–ընթէր, ասենաքէր, ասենաբոյր, եւ։

Այդ մինչեւ ցայժմ յառաջ բերած կարծեաց որն ալ ընդունելու լինիմք, պէտք է ընտրելագոյն համարիմք ասն ուղղագրութիւնն քան զասեն. մանաւանդ որ զրաբարի մէջ են վերջաւորութեամբ բառեր ամենաքիչ կը դտնուին, և այն ըստ մեծի մասին օտարազգի և կրճատեալ բառեր են. զոր օրինակ՝ ղեն, բէլենեն, բոքեն, դեն, ադեն, նեկլեն, ֆեհեն եւ։ Ցայտ է թէ խնդիրն աշխարհաբառ լեզուի նկատմամբ է՝ և ոչ գրաբարի, որոյ մէջ սովորական և ընտիր կերպերն են ասենայն և համայն գրութիւններն, իսկ ասն անսովոր եղած է, և այժմ ի տաղաչափութեան միայն ներելի դառուած է իւր գոյութիւնն։

Իսկ եթէ ուզենք խնդիրն հայկական լեզուի սահմանէն արտաքոյ հանել, և ուշ դնելով լատինական omnis և omne ձեւերուն՝ հայկական ասենն անունց հետ բաղդատել, և ուրիշ ազգիւր մը խնդրել՝ յորմէ յառաջ եկած լինին երկու լեզուաց այս նըմանաձայնութիւնք, այն ատեն խնդիրն տարբեր կերպարանք կ'առնու, և աւելի կամ նուազ հաւանական եղեռագրութեանց ապարդիւ կը բացուի, կարծեմ առանց տատդագոյն և անհերքելի լուծումի մի տալու խնդրոյն։

Հ. Ա. Թ.
(Բաղտէշ)

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՌԼՊԷՐԻՒ ԴԵՏՆԱՓՈՐԸ

Քաղելով Երէլոնացոյց հանդէս, Ասպրքնական ծաղրաբանիցոց հանդէս և ժենի «Էվէնէ հրատարակութիւններէ, փութանք մի քանի տեղեկութիւններ տալ սատ Ֆրանսան և Աւստրիան միացնող Առլպէրիի նոր դետնափորին վրայ։

Երկար ատենէ ի վեր մեծ փափագ կար Ֆրանսան և Աւստրիան երկաթուղւոյ դծով մը կապել այնպիսի ճանբով որ առանց Պավիէրային անցնելու լոկ Զուիցերիոյ մէջէն ուղեւորի։ Բազմաբան պատճառներ ի հարկէ մեծ դեր ունեցան սոյն ձեռնարկին կատարութիւն ընծայելու համար և որովհետեւ քաղաքական խնդիրները սահմանէս դուրս են՝ ուրեմն այս տեսակէտը մէկդի կը թողուք. կը թողուք նաեւ այն պատճառները զորս Քրանսական թերթերը ի վեր կը հանեն իբր առեւտրական գործոց զարգացման նոր օժանդակ մը ներկայացնելով այս նոր դետնափորը։

Միայն պատմականը յիշելով, ըսենք թէ Առլպէրիի դետնափորը թելնը առաջին գաղափարը 1847ին ծնունդ առած է. Նախնական աշխատութիւնը 1865 սկսուած և յսօրդ տարիները շարունակուած են. 1879ին Աւստրիական Երեսփոխանական ժողովը քուէարկեցին գծին շինութեան համար հարկաւոր դումարները, վերջապէս 1884ին աւարտեցան աշխատութիւնը զորս Աւստրիական Տէրութեան երկաթուղեաց վարչութիւնը արագօրէն յառաջ կը վարէր անընդհատ։

Մօն–Սընիի և Սէն–Կոթարի շինութեանց համար տեղի ունեցած աշխատութիւնք և արդիւնք օգտակար դաս մը եղան այս անգամ և դիւրացուցին ծրագրին իրագործումը։

Էնսպրիւքէն ցԼանտէք ճանբան տարբաակ է. Լանտէքէն ցՍէնթ Անթուան հեռաւոյ կը բարձրանայ և երկաթուղին 27 հազարամեթր տեղ 250 մեթր ճառագայթով շրջանցներ ընելու ստիպեալ է։ Ապա կուգայ Սէնթ–Անթուանէն ի Լանկէն մեծ դետնափորը որ 10,270 մեթր երկայնութիւն ունի։

Երբ դետնափոր մը ծակել ուզուի, նախ կեդրոնական նեղ ծակ մը կը բանան և հետզհետէ կը լայնցնեն։ Կարեւորը կեդրոնականին բացումն է և ասոր համար հարկաւոր է նախապէս որոշել թէ դետնափորին որ կողմէն բանալու է կեդրոնականը։ Երկու դրութիւնք կան. մին պելճիական որ Սէն–Կոթարի մէջ ի գործ դրուեցաւ և միւսն անգլիական որ ծառայեց ի Մօն–Սընի և յԱլպէրի։ Պելճիականն է դետնափորին վերի մասէն քանալ կեդրոնականը և հետզհետէ գետինը փորելով ծակը մեծցնել. իսկ ընդհակառակն անգլիականը յառաջէն կը բանայ և նեղ ծակին առաստաղը տաշելով վերջնական մեծութիւնը կուտայ անոր։

Այս նկատողութիւնք գուցէ աւելորդ կամ անհնար երեւին ընթերցողաց ոմանց. բայց պէտք է գիտնալ թէ դետնափորներու չինութիւնը մեծ դրամագլխոյ կը կարօտի, որոնք աշխատութեանց սկսած օրէն պատրաստ ըլլալու են և որոց տոկոսը չարունակ պէտք է վճարել անփոփոխ կերպիւ, ինչպէս որ ծակուելէն վերջը կը վճարուին՝ երբ հասոյթներն սկսին։ Եւ որովհետեւ դետնափորը մինչեւ որ ամբողջապէս չաւարտի, անկարելի է օրէնք օգտակարութիւն և հեռաւորաբար փորը հասոյթ մ'ստանել, ուրեմն հոս ամեն տեղէ աւելի զգալի է անգլիական խօսքը թէ՝ ժամանակը դրամ է։ Ասպա ուրեմն այն միջոցներն որ օրական աշխատութիւնը փորը ինչ կը դիւրացնեն, տարեկանին կամ լաւ ևս տարեկաններուն վրայ մեծ ներգործութիւն ունին և արժանի են լուրջ նկատողութեան։ Այս կարգէն է կեդրոնական ծակին բացումը։

Կայ ուրիշ խնդիր մ'ալ, այն է թէ ինչ զօրութիւն պէտք է գործածել ծակող մեքենայն չարժելու համար։ Ցայտնի է թէ ծակող գործին ուղղակի շղեչարժ մեքենայով չէ կարելի մտել, ինչու որ հապարաւոր մեթր խորութեամբ ծակին մէջ ածուխ վառել անկարելի է օդին չդոյութեան պատճառաւ։ Այրէն գործածուող շնչառութեան հարկաւոր օդն անդամ մասնաւոր մեքենայիւք կը արուի խողովակներով, ինչպէս որ նաեւ գետնափորը բացուելէն վերջ՝ անցնող կառաքուստներու մէջ շնչառութիւնը կարելի ընելու համար մշտատեւ մեքենայք շարունակ կը հոսեցնեն ամբողջ ճանբան։

Առլպէրիի մէջ գործածուեաւն էր, ինչպէս ի Մօն–Սընի և ի Սէն–Կոթարդ, ջուրց զօրութիւնը։ Հաշիւ եղած է թէ այս անդամ ջուրց հայթայթած զօրութիւնը հանքածուխով դանելու համար հարկ էր 120,000 թոնս հանքածուխ, որոյ համար վեց միլիոն ֆրանք ծախսել հարկ էր։ Երեք միլիոն բաւական եղան ջրաշխատական մեքենայից հատատութեան համար։ Հեղեղները իրենց ճանբէն դարձուցին, մեծ ջրամբարներ շինեցին և կրցան այսպիսով բնութեան ուղղակի տուած զօրութեամբ 13 միլիոնլրաի ճնշմամբ ջուր ունենալ ճարտարագիտաց սրամտութեան ներքեւ։

Ծակող մեքենայք նոր չէին, այլ ցարդ տեսնուածներէն քիչ մ'աւելի կատարելագործեալ։ Երկու տեսակ էին ատոնք, մին տաշող, միւսը փշրող։ Երկրաբն ալ հաւասար գոհունակութիւն պատճառեցին։

Ինչպէս որ վերը ըսի՝ դիւրին բան չէ գետնափորի մը մէջ ընդառաջութեան հարկաւոր ոդի հոսանք հաստատել մանաւանդ երբ հազարաւոր մեթր երկայնութիւն ունի սա։ Զեմ մտներ այս մասին մանրամասնութեանց՝ որոնց նկարագիրը թէպէտ հետաքրքրաշարժ սակայն չափազանց երկար կը լինի։ Համառօտիւ ըսելով, Առլպէրիի ճարտարագէտք յաջողեցան արգելուլ այն ճախրող պատահարները՝ որ տեղի ունեցած էին այլուր աշխատաւորաց ստէպ մահ պատճառելով։

Հեղգհեղգ փորուած մասերուն հողը պարպելու համար սովոր է արդէն բացուած ճանբուն վրայ առժամանակեայ երկաթուղւոյ գիծ հաստատել. այսպիսով օրը 450 վագոն հող կը պարպէին։

Խօսքս աւարտելէ առաջ օգտակար կը համարիմ վիճակագրական մի քանի տեղեկութիւններ ևս յաւելուլ այս հանառօտ նկարագրին վրայ։

Առլպէրիի գետնափորին ծախսուց նախնական առժամեայ չինութեանց համար ծախսուած է ի Լանկէն (արեւմտեան ծայրը) 1,548,000 ֆրանք և ի Սէնթ–Անթուան (արեւելեան ծայրը) 1,545,000 ֆրանք. գումար 3,093,000 ֆրանք. բուն գետնափորին համար արեւմտեան կողմէն ծախսուած մասը արժեց 13,718,000 ֆրանք և ար

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Ստեր. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Այդ ընկերութիւնն չափաւոր դիներով ամեն կարգի վառանգաւոր ապահովութիւնք կընայ ընդունիլ, Բերայի, Գալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. դիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ԲԱՌՈՒԹ
Գալաթիա, Հալաճեան խան 16–17
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կամուրջի գլուխ, Եէնի-ճամի 32

Մոսկուայի և Բեռլինայի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկեան մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մետաղեայ գործիքի։ Եղուդները կը չոչորին։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 5։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպանի լուսանկարի գործարանին վերնայարկը
ՈՍԿԻ ԿՈՇԻՆՁԻ

ԻԼԱՆ
ՊԱՂԸ ՍԼԻՄԱՆԻՆ

Ինչպէս ասքերիէ իշուն մուգազի օլան 330 տարի կալվանիզմալը օլուգլու սաձն միապայեարընա վիւզում կէօրիւնէրէք չերայիլի մուգաբրէրէսի վէճճ իլէ տերտեսթի միւնագասա պուլունմուշ վէ մահ Տոյբրումինին 10 ընձը բաղար իրիճեսի կիւնիւ միւնագասարնա միապաչէրէթի օլունարագ չարչէպիհ կիւնիւ գարարը գութիսի վիրիլէրէք բէնճէնչիպհ կիւնիւ տսախ եիւզսէ պէշ թէնգիի գապալ օլունմագ մուգաբրէր պուլունմուշ օլմաղլէ մէղգիւր էլ մուգտար սաձր իհայա թալիպ օլանլարընն եէվմի մէղգիւրէ գատար իսթիհսէեատ վէ ինչասթր ասքերիէ տպրէսի իքինճի չիւպէսինէ միւրաձաաթ իմմէլերի։

8 քեանունի էվվել 1300 2—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՂԸ ՍԼԻՄԱՆԻՆ

Գարանը տաղիգ ֆապրիգայի Հիւմայունինտէ 300 սենէսի քեանունի էվվելինտէն չուպաթը նիհայէթինէ գատար հասրլ օլմուշ վէ օլաձառ օլան քէրեքտսէն գալան քէրեքին պէհեր գէյէսի ճէտիտի օն պիր վէ ինճէ քէրեքին տսախ պէհեր գէյէսի ճէտիտի 12 բարայա չերայիլի մուգաբրէրէսի իլէ թալիպի եօհտսէսինտէ օլուշ քեանունի էվվելը բումինին օն իքինճի չէհարչէպհ կիւնիւ գարարը վէրիլեճէյինտէն վէ իւչինճի բէնճէնչիպհ կիւնիւ տսախ թէգաբրուր իսէն ֆիեսիրնա եիւղսէ պէշ զամմի գապալ իսթիլեճէյինտէն, իսթիրայէ թալիպ օլանլէրին Լէվազիմաթը ումումիէ տայրէսի տպրէսի իքինճի չիւպէսինէ կէվմէլէրի։

8 քեանունի էվվել 1300 3—1

ԻԼԱՆ
ՊԱՂԸ ՍԼԻՄԱՆԻՆ

Մարաշ վէ դէյիրնտտա պուլունան ճէնուսը ճէնապը միւիրքեանէ իչին պիր սենէկիք միւպայեա օլունանագ օլան մահալի մահսուլը օլան բիրինճինին պէհեր գէյէսի ճէտիտի եիւզ տօգուզ փարա վէ պիր փարանէն եիւզ ճիւրնտսէ իւչ ճիւգինէ օլարագ թալիպի եօհտսէսինտէ օլուպ քեանունը էվվելը բումինին նիհայէթինտէ գարարը գաթիի վերիլեճէյինտէն, իսթիյա թալիպ օլանլարընն լէվազիմաթը ումումիէ տայրէսինէ կէվմէլէրի։

8 քեանունը էվվել 1300 3—2

ԻԼԱՆ
ՊԱՂԸ ՍԼԻՄԱՆԻՆ

Սարաֆխանէ անպարը քէչէ միւթեահիտի Անէսթինին անպարը մէղգիւրէ իսթիյա իսթմիչ օլարը քէչէնին եամանքնտան տօլայը նիզամիյէ խաղիեսինտէ մանքնտան տօլայը նիզամիյէ խաղիեսինտէ մանքուպը օլան տօգուզ պին տէօրթ եիւզ տօգսան տօգուզ ղրուշը հավի իչ եիւզ տօգսան պէշ նիւմէրօլը պիր գրեթա սուրէթ տաշիպի եէտինտէն ղայ օլմուշ վէ էկէրլի մէղգիւր սուրէթ թարիխի իլանտէն օն պէշ կինէ գաատար պապը վալայի հայրէթի սեբակէրի մուհասեպան տայրէսի իքինճի չիւպէսինէ թէպիմ օլունմուշ իսէ զայատան օլարագ տիկէրինին թաճրիրի մուգարրեր օլարը իլան օլունուր։

8 քեանունի էվվել 1300 3—2

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՌՈՒՍՈՍՏՈՒԹԻՒՆ
ՄՆԱԶՈՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՉՂԱԶՈՒԹԻՒՆ
Բոլորովին կը բուժին իմ դրուութեամբս
Ստակը կընդունուի միայն յաջողութեան դիտաբերելէ յետոյ։
Բժշկութիւն թղթակցութեամբ
ՌՈՒՍՈՍՏՈՒ ՏՐ. ԱԼԻՊԻ
Ֆրանսական Գիտական ընկերութենէն պատուեալ առաջին կարգի ոսկեայ շքադրամով, վասն արժանեաց։
6, Բլար տիւ Թրոն, Փարիզ

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌԷԼԻԷՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ –Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիթալ, Եօրկիատիս խան Պահչէ-գարու, Պոլիս. կամ Գալաթիա, Ալէքսիատի խան Թիւ 15։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՓԻՐԷՃ-ԴԱՌՈՒ, Թիւ 3 վաճառատան մէջ մեծ և փոքր քանակութեամբ կը վաճառուին հետեւեալները։
Հանքածուխ, ՆԻՒՔԱՍԼ և ԲԱՐՏԻՖ Զուլեի երկաթ, ԲԱԼՏԷՐ — Թիւ 1.
Հանքածուխ, ՖՕՌ.
Տոկուն ադիւռ, ՖՕՎԷՆ.
Բոլոր այս ապրանքներն ընտիր տեսակէ են և ԹԻՒՏ ԱԺԱՆԴՆԵՐՈՎ կրվաճառուին։

ԻՐԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՄ
ՏՂՈՅԱԶԳԵՆՈՒԱԿԱՆՋԸ ԿՐԹԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ
ԱԶԱՏ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ

Մամուրեան էֆէնտիի այն նոր գրագիրքը կը վաճառուի Ի գին 6 ղրուշ Ց. Զէնտիրճեան էֆէնտիի Դիրատունը, Պոլիս Մահմուտ-փաշա. նաեւ ուրիշ հայ գրավաճառաց քով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 Դեկտեմբեր 1 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչև Դեկտեմբեր 31

(Բոլոր ֆրանկով տրուին) Եւրոպայի եօթներեք նաւամատոյցներուն երթեւեռութիւնը

Ժ. Ա. Թ.
2 30 Ր. և Ա. Գալ. Եէնիճի Մեղարպ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Աթէն. Մարկ. Պեյամ. Ր. Հիսար Պեկ. (Ամենայն շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 32
3 45 Եէնիճ. Մեղարպ. Պեյ. Թար. Եէնիք. (Եէնիք. շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 20
4 20 Եէնիք. Աթէն. Մարկ. Պեյամ. Ր. Հիսար Պեկ. (Ամենայն շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 19
5 Ր. և Ա. Գալ. Եէնիճ. Մեղարպ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Աթէն. Մարկ. Պեյամ. Ր. Հիսար Պեկ. Ամենայն Գուրուչ Օրթաք. Պեշիք. 38
6 Մեղարպ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Աթէն. Մարկ. Ր. Հիսար Պեկ. Ամենայն Գուրուչ Օրթաք. Պեշիք. 23
6 45 Եէնիճ. Մեղարպ. Պեյ. Թար. Պեյգոզ Բարապ. Եէնիք. Մարկ. Գանլճա. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլի. Ամենայն Գեյլեր Օրթ. Գուզկ. Պեշկ. Իսկ. 4
8 15 Ա. և Ր. Գալ. Եէնիճ. Մեղարպ. Պեյ. Թարապ. Եէնիք. Մարկ. Պեյամ. Ր. Հիսար Պեկ. Ամենայն Գուրուչ Օրթաք. Պեշիք. (ուրբաթ օրերը Աթէնիա պիտի հանդիպի) 20
10 Մեղարպ. Պեյ. Թարապ. Եէնիք. Մարկ. Ր. Հիսար Գանտիլ. Օրթաք. Պեշիք. 28

Ամենայն Հարաւային Հարաւ Արեւելեան Գուրուչ Օրթաք. Պեշիք.
2 30 Պեյ. Ամենայն Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. 33
3 10 Ամենայն Գուրուչ. Օրթ. Պեշիք. 21
3 50 Պեշիք Ամենայնագոյն Գուրուչեղմէ Օրթաքեայ Պեշիքեալ Գալատա. 28
4 30 Ամենայնագոյն Գուրուչեղմէ Օրթաքեայ Պեշիքեալ 4
5 Պեշիք Ամենայնագոյն Գուրուչեղմէ Օրթաքեայ Պեշիքեալ Գալատա. 32
10 45 Հիսարէն Զէնկիզլեքեայ ուղղակի կամուրջ 19
11 10 Պեշիքեան ուղղակի կամուրջ 4

Ամենայն Եէնիքեան Հարաւային Արեւելեան Գուրուչ Օրթաքեայ Պեշիքեալ

2 30 Զանիքեայ Զէնկիզլեքեայ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք Գալատա 4
3 Պեյ. Բարապ. Ր. Բ. մահ. Գանլճա. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլիի շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 23
3 35 Գանտիլի Զանիքեայ Զէնկիզլեքեայ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք 22
4 15 Պեշիքաշէրէ Թարապիա Պեյգոզ Բարապանճէ Գանլճա Ա. Հիսար Գանտիլի Զանիք. Զէնկիզ. Պէյլեր. Գուզկունճուք Պեշիքեալ 17
4 35 Գանտիլի Զանիքեայ Զէնկիզլեքեայ Պէյլերպէյ Գուզկունճուք Իւսքիւտար 24
8 45 Պեշիքաշէրէ Թարապիա Պեյգոզ Բարապանճէ Գանլճա Ա. Հիսար Գանտիլի Զանիքեայ Զէնկիզլեքեայ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք Իւսքիւտար 22
10 25 Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բոլոր ֆրանկով տրուին) Եւրոպայի եօթներեք նաւամատոյցներուն Հարաւ Արեւելեան

4 Ուղղակի Ամենայնագոյն 4
1 30 Ուղղակի Պեշիք 32
9 30 Պեշիքեալ Օրթաքեայ Գուրուչեղմէ Ամենայնագոյն Պեշիք Ր. Հիսար (Վասիֆոր Ֆենոր շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 25 Պեշիքեալ Օրթաքեայ Գուրուչեղմէ Ամենայնագոյն Պեշիք 4
11 5 Գալատայեալ Պեշիքեալ Օրթաքեայ Գուրուչեղմէ Ամենայնագոյն Պեշիք (Եէնիեէրի շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 22
11 45 Պեշիքեալ Օրթաքեայ Գուրուչեղմէ Ամենայնագոյն Պեշիք 21
12 — Օրթաքեայ Գուրուչեղմէ Ամենայնագոյն (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պեշիքեալ) 4

Կամուրջէն Ամենայնագոյն Եէնիեէրի Գուրուչեղմէ Ամենայնագոյն

4 Ուղղակի Գանտիլի 21
4 30 Իսպիւտարէ Գուզկունճուք Պեյլերպէյ Զէնկիզլեքեայ Զանիքեայ Գանտիլի Ա. Հիսար Գանլճա Բարապանճէ Պեյգոզ Մեղարպ. (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. մահ.) 23
9 25 Գալատայեալ Պեշիք. Գուզկունճ. Պեյլերպէյ Զէնկիզլեքեայ Զանիքեայ Գանտիլի (Գալատայեան գիծերուն շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 28
10 15 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Ր. Բ. մահ. Բարապանճէ Պեյգ. Թար. Մեղարպ. Գուզկունճ. Գալատայեան 17
10 40 Պեշիքեալ Գուզկունճուք Պեյլերպէյ Զէնկիզլեքեայ Զանիքեայ Գանտիլի Պեշիք (Գանտիլիի նաւամատոյցը Պեյգոզի շաբաթուան հետ պիտի հաղորդակցի) 38
11 10 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանլճա Բարապանճէեան Պեյգոզ 23
11 40 Գալատայեալ Գուզկունճուք Պեյլերպէյ Զէնկիզլեքեայ Զանիքեայ 28

ԻՆԱԿԻՏԱԼԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսքիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսքիւտար
2 30	8 40 Պեշիք	2 45	9 — Պեշիք.
3 —	8 55	3 20	9 35
3 30	9 45	3 50 Պեշիք	10 — Պեշիք
4 5	10 Պեշիք	4 25	10 35 Գ. (
4 35	10 30	4 50	10 50
5 5	10 50	5 25	11
5 40 Պեշիք	11 5 Պեշիք(	6 — Պեշիք	11 25
6 45	11 20	7 —	11 50
7 — Պեշիք	11 35	8 45	12 5 Գ.(
	12 5		12 5

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսքիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսքիւտար
2 30	8 10 Պեշիք	2 25	8 15
3 —	8 45	2 55	9 — Պեշիք
3 30	9 30	3 25	9 35
4 15	9 55 Պեշիք	3 55 Պեշիք	10 — Պեշիք
5 —	10 25	4 45	10 35
5 40 Պեշիք	10 50	5 30	11 —
6 45	11 30	6 10 Պեշիք	11 35
7 — Պեշիք	12 5	7 —	12 5

) Այս շաբաթաւ Հրէից տօներուն և ուրբաթ ու կիրակի չպիտի երթեւեկի։

ՀԱՐԵՒ ԻՍԿԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲՈՒՑ ԻՍԻՐԱԹԻ ՕՐԵՐԷՆ

5 45	Հարեւեն Պալատագ (բաց ի կիրակի օրերէն)		
5 30	Հարեւեն Պալատագ		
11	Հարեւեն »		
3 30	Կամուրջէն Հարեւ Պալատագ (բաց ի կիրակի օրերէն)		
5 15	Կամուրջէն Հարեւ անտ Պալատագ		
10 45	Կամուրջէն Հարեւ անտ Պալատագ (կիրակի օրերը ժամ 10.45էն)		

ԻՍԿԻԴԻՏԱԼԻ ՍԻՐԲԼԷՃԻ ԻՍԿԼԷ ԵՒ ԳԱԼԱԹԱՅԻ ՄԻՋԵՒ ԱՌԱՒԱՐՍ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45	Իսպիւտարէն Գալատայ Սիրբլէճի
5 15	Իսպիւտարէն Պերբէճի
10 —	Իսպիւտարէն Պերբէճի
11 10	Իսպիւտարէն Գալատայ
4 30	Պերբէճիէն Իսպիւտար
5 45	Պերբէճիէն Գալատայ Իսպիւտար
10 45	Պերբէճիէն Իսպիւտար
11 30	Գալատայէն Իսպիւտար

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Հայրենի և Մայրենի գծեր քանոյ ընկերութեան

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Ռապրիս	3000
Ֆերոս	4000	Դեբիթիս	3000
Օսմանիի	4000	Բերա	3000
Սեռոպրիս	3250	Գալանդիք	1700
Թիպա	3250	Լոդիս	800
Մակասա	3250	Ամնոս	800
Մարիթիմ	3250	Սեսիլ	700

Մայրենի շոգենաւը, նաւասարեալ Բօսֆոր, ամսոյս 30ին առտ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չբեռնուին յորդարուած են ճամբորդներու հետաս

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԻԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանլըք փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՅՈՍ և ԸՆԿ.
51, Ճէյմս Սթրիտ, Լիվրբուլ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ հովանեաց, Կ. Պոլսոյ և Օսմանեան
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐԼՆ
ՈՐԴԻՒՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լեբանոն	4,300
Անդէլս	3,000	Մարսէլիա	4,300
Արկ	1,300	Մարսիլիա	2,300
Գասսանս	3,500	Միլս	2,000
Գրոսմիս	2,200	Ներ	2,000
Գրանտ	2,000	Սթէլլա	5,000
Գէլլոս	2,600	Օրլանս	3,000
Դալբրաս	2,500	Օքսանդ	4,500
Դանեմ	2,100	Օդեր	2,000
Դաբ	2,000	Բասքիք	1,200
Գոսն	2,700	Բայէրն	3,200
Տիտս	2,500	Բասքեր	1,700
Տոմինս	1,800	Փիլիպ	2,800
Տրոգ	2,600	Պիլիպ	4,400
Էրեբոս	2,600	Բիլսար	3,200
Թալբոտ	800	Բոլս	3,000
Թիտս	1,700	Բոսնիա	5,500
Թալամինս	4,000	Սոնս	3,500
Կայիրս	3,500	Սարէրն	4,000
Կիրանս	2,200	Սաբա	2,000
Լեզոր	1,800	Սիլվիա	2,000
Լարոսս	2,200	Տորենդ	4,300
Լանկա		Քասսոս	1,200
Լեբր	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Լինտոլիս	3,000	Թիլեր	1,300
Լիսմերդ	1,200	Քուլտս	2,800
Մեռս	2,300	Քասանդ	3,600
Մէրլոս	2,000	Ցիասս	3,000
Գիլիս	2,200	Զեպրա	1,000
Ալֆ	2,000	Զեբրս	400

Սէրվիս շոգենաւը, նաւասարեալ Սամի Անգ իրայեն աստ եկաւ ընդհանուր վաճառքով և իր բեռն պարպելէ յետոյ Օսէօքս պիտի ուղղուի։

Ուղեւորներու համար դիմել առ ՖՐԷՏԼՈՒԻԳ ՀԻԼՏ
Գրասենեակ
Թիւ 17–18, Գիւլիւք Մէյլէք խան Գալաթիա

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Հայրենի, Մայրենի և Օսմանի գծեր
ՇՈԳԵՆԱՒ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Գէորգ
Աքսարայ	2,500	Ռուբէն
Աղբատիա	2,500	Գրիգորիանց
Լոբանիա	2,500	Ռուբէն
Մասիսանիա	3,500	Մարզ
Բուսիկիա	2,800	Թոփճեանիլ

Բուսիկիա շոգենաւը ի մասոյ Բոսֆորէն պիտի վերադառնայ և անմիջապէս Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Այա-Սոֆիա շոգենաւը Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի նոյեմբեր 20ին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր դիներով վաճառք կընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գրասենեակ

Ն. ԲԱԲԻ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիա և Բրազիլ գծեր քանոյ

Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ. Աբդիլ որ նոյեմբեր 14ի Մարտիսայէն և նոյեմբեր 17ին Երեկիլեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի,

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ. Մէնդիլ։

Ուղեւորներ և բեռներ ընդունիլ

Նաւուղէրի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹԻ ԲԸՊՈՒԼ
Մոսկանէ փողոց, Թիւ 141

Ա. բտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

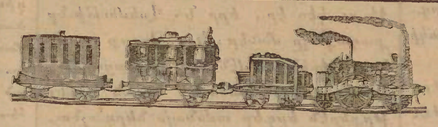

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ–ԶԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ–ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՆԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ											Իրիկուն									
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 42	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 44
Գալաթա-գարու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Իսկիւտար-գարու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տարաբա փապար	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամանթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Իեէնի-գարու	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մարմարիտս	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 46	6 50
Այա-Պիէճանու	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւլիւք-Զէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻՒԶԻՒՔ–ԶԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ՓԱՍԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	4
	Առաւօտ											Իրիկուն									
Քիւլիւք-Զէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	4 24	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Այա-Պիէճանու	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	...	4 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...
Մարմարիտս	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	...	4 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...
Իեէնի-գարու	6 46	7 37	8 44	8 38	9 9	9 37	10 2	10 42	11 12	11 44	12 48	1 58	2 28	2 57	3 38	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26
Սամանթիա	6 50	7 41	8 45	8 42	9 13	9 41	...	10 46	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 8	6 42	...
Տարաբա փապար	6 55	7 46	...	8 41	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...
Իեէնի-գարու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 —	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գալաթա-գարու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 58	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50

Փոքր ծրարներն անփոփ կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մարմարիոյ կամ առեւի հեռագրատանց միջոցաւ բանող կառախմբոց մէջ։